

ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

“Factors affecting academic services to society Faculty of
Business Administration Rajamangala University of Technology
Phra Nakhon”

ศจี ชมภูอ่อน
อารดา เรืองศักดิ์ภักดี

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคมของ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ผู้วิจัย นางสาวศจี ชมภู่อ่อน, นางสาวอารดา เรืองศักดิ์ภักดี
ปีงบประมาณวิจัย 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคมของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินการด้านบริการวิชาการแก่สังคม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม สำเร็จรูป และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคมของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านบริหารจัดการ ด้านภูมิปัญญาความรู้ความสามารถด้านผู้ใช้บริการ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม ของอาจารย์ในคณะบริหารธุรกิจ สูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$) = 4.30) และปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนคร ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารจัดการที่ดี ควรจัดทำในรูปแบบ คณะกรรมการของแต่ละโครงการมีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.86)

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ได้แก่ สถานที่ให้บริการ วิชาการ ไม่เพียงพอ และควรมีการสำรวจความต้องการของสังคมต่อการจัดบริการวิชาการแก่สังคม

คำสำคัญ: การบริการวิชาการ
Academic service

Topic Factors affecting academic services to society Faculty of Business
Administration Rajamangala University of Technology

Researchers Sajee chompuon, Aarada ruengsakpakdee

Budget Year 2024

Abstract

This research aimed to study factors affecting academic service to society at the Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, and to examine problems and obstacles in implementing academic service to society. The sample consisted of 37 faculty members and support staff. Data collection tools included questionnaires. Data analysis was performed using a software package. Statistics used included percentages, means, and standard deviations. The results revealed that factors affecting academic service to society at the Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, included personnel, facilities, management, and knowledge and skills. The most influential factor affecting academic service to society among faculty members in the Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, was management, with a high mean score ($\bar{x}$ 4.30). The least influential factor affecting academic service to society among faculty members in the Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, was good management. It should be organized in a committee format for each project. Factors affecting academic service delivery are at a high level ($\bar{x}$ = 3.86). Regarding problems and obstacles in providing academic services to society, they include insufficient academic service locations and a survey of societal needs for providing academic services to society.

Keyword : Academic service

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการวิจัย โครงการพัฒนางานประจำ
สู่งานวิจัย (R2R) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่
คณะบริหารธุรกิจ ทุกท่านที่ให้ข้อมูลการวิจัย ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการทำวิจัย
ครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
สารบัญ	(ง)
สารบัญตาราง	(จ)
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่จะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม	5
แนวทางการให้บริการทางวิชาการ	6
รูปแบบการให้บริการทางวิชาการ.....	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	43
อภิปรายผล	43
ข้อเสนอแนะ	45
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ 33
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ 33
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา 34
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ/ สถานภาพ 34
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ/ สถานภาพ 35
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพทางการบริหาร 35
7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด 35
8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 36
9	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนการจัดโครงการ 36
10	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผล ต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ โดยภาพรวม 37
11	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผล ในการให้บริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ จำแนกรายด้านบุคคล 38
12	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการให้บริการ วิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ ด้านอาคารสถานที่ 38
13	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการให้บริการ วิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจด้านผู้ใช้บริการ 39
14	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการ ให้บริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ ด้านภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถ 39
15	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการ ให้บริการวิชาการแก่สังคมด้านลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ 41
16	ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ บุคลากรคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 45

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิด ค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะ ชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้าน ต่างๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการ การเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของ อาจารย์สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ให้กับสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย (เสาวลักษณ์ รัตนพันธ์. (2563)

ประเมินประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการทางวิชาการต่อสังคมว่าสอดคล้อง กับความต้องการของผู้รับบริการทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการประเมินผลที่เกิดกับนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรผู้ให้บริการ ทั้งในด้านการนำความรู้ ความเชี่ยวชาญใช้ประโยชน์ การสื่อสาร การชี้แจง แนะนำให้ผู้รับบริการและ มีการนำผลการประเมินไปขอ ไปพัฒนาระบบและกลไก หรือกิจกรรมการให้บริการทาง วิชาการ มีการนำผลการประเมินการให้บริการทางวิชาการไปพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของการให้บริการมีระบบและกลไกการให้บริการ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการให้บริการ ขอบเขตการให้บริการ

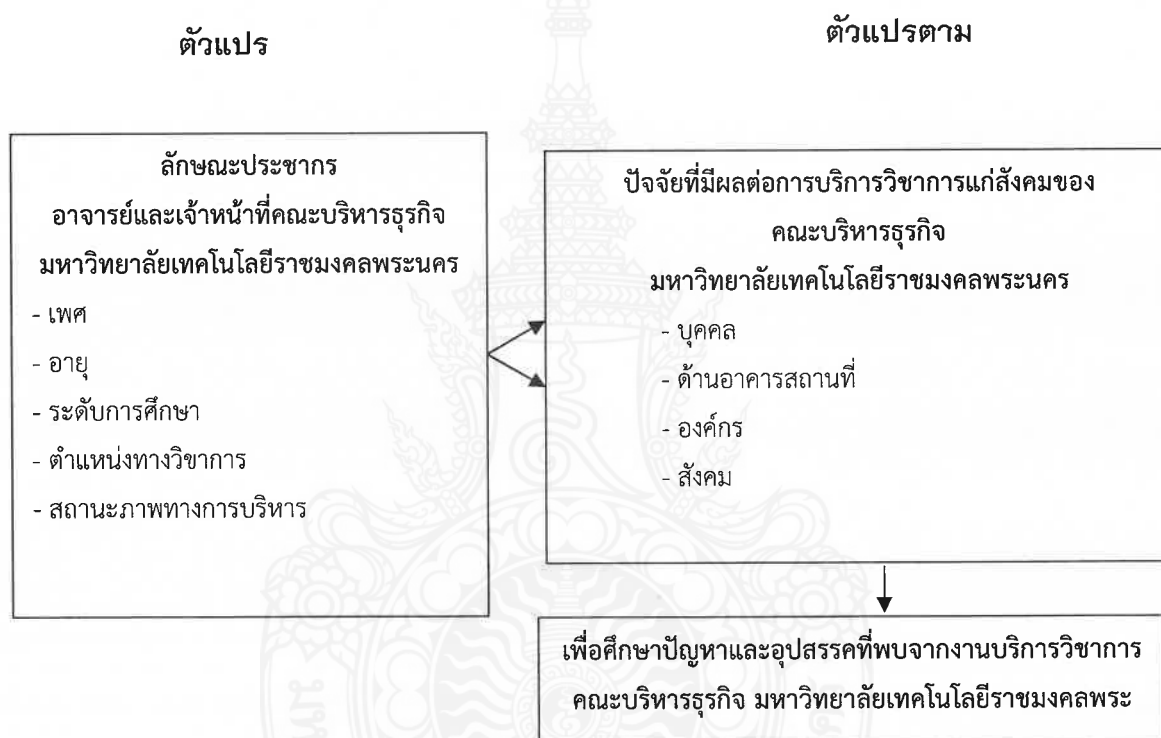
การบริการวิชาการ ความหมาย การบริการวิชาการแก่สังคม (สกอ., 2553) หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการให้บริการแก่สังคม ภายนอกสถาบันการศึกษา หรือเป็นการบริการที่จัดในสถาบันการศึกษาโดยมีบุคคลภายนอกเข้ามาใช้ บริการ การให้บริการวิชาการ (สมศ.,2554) หมายถึง การที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่ง อยู่ในฐานะที่เป็นที่พึ่งของชุมชนหรือสังคม เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการหรือมีผลต่อการพัฒนาชุมชน ในด้านวิชาการหรือการพัฒนาความรู้ ตลอดจนความเข้มแข็ง ประเทศชาติและนานาชาติ การบริการ วิชาการเป็นการบริการที่มีค่าตอบแทนและบริการวิชาการให้เปล่า โดยมีการนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาหรือบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและการวิจัย (อ้างอิง chrome-extension://)

จากทฤษฎีและแนวคิด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการ แก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่พบบางงานบริการวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

1.3 สมมติฐานและขอบเขตของการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐาน: ลักษณะทางประชากรต่างกัน ส่งผลถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

- เพศต่างกันส่งผลถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- อายุต่างกันส่งผลถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- ระดับการศึกษาส่งผลถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

-ตำแหน่งทางวิชาการส่งผลถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

-สถานะภาพทางการบริหารส่งผลถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บุคลากรคณะบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย อาจารย์และเจ้าหน้าที่ จำนวนเท่ากับ 137 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูล (Key Informants)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าหน่วยงาน ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวนทั้งสิ้น 137 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ ในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยใช้สูตรของเครจซีและมอร์แกน (Krejci & Morgan, 1970 : 607-610 อ้างในบุญชม ศรีสะอาด 2553: 43) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 137 คน

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน วิเคราะห์ผลการทดลองใช้ ปรับปรุงข้อความและเลือกเฉพาะข้อที่ดีไว้ และนำไปใช้จริง โดยเป็นการสอบถามปัญหาและแนวทางเกี่ยวกับงานบริการวิชาการแก่สังคมด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่องานการบริการวิชาการแก่สังคม โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัดค่าเฉลี่ยได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50	แปลว่าเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.5-2.50	แปลว่าเห็นด้วยในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50	แปลว่าเห็นด้วยในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50	แปลว่าเห็นด้วยในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00	แปลว่าเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 137 คน และรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้ศึกษาวิจัยภายในระยะเวลา 7 วัน นำข้อมูล

ได้ไปทำการวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะเวลาในการจัดทำงานวิจัย ระหว่างเดือน พฤษภาคม 2567–กันยายน 2567

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้แนวทาง ถึงปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการ
- 2) ทราบถึง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริการวิชาการของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 3) เพื่อเป็นแนวทางนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารจัดการการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 นิยามศัพท์

บริการวิชาการแก่สังคม : หมายถึง กิจกรรมที่สถาบันการศึกษาให้บริการหรือถ่ายทอดความรู้ แก่ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอก

ปัจจัยส่วนบุคคล : ได้แก่ ทักษะคิด แรงจูงใจ และเวลาในการทำงานของบุคลากร

ปัจจัยด้านองค์กร : ได้แก่ นโยบาย การสนับสนุนจากผู้บริหาร ทรัพยากรและสิ่งจูงใจ

ปัจจัยด้านสังคม : ได้แก่ ความร่วมมือจากชุมชน ความต้องการของชุมชน และบริบทสังคมรอบข้าง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการวิชาการแก่สังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการวิชาการแก่สังคม หมายความว่า บริการวิชาการ หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการที่สถาบันการศึกษาให้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือทรัพยากรแก่ชุมชน เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหา การพัฒนา และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการและชุมชน บริการวิชาการเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยและสังคม (Bringle & Hatcher, 2002)

ประเภทของบริการวิชาการการให้คำปรึกษาและแนะแนว (Consulting Services) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาชุมชน การบริหารจัดการธุรกิจ การจัดการทรัพยากร ตัวอย่าง เช่น การให้คำปรึกษาชุมชนในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ การจัดการน้ำ การฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ (Training & Knowledge Transfer) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ถ่ายทอดเทคนิคและทักษะให้กับชุมชน ตัวอย่าง เช่น การฝึกอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การเรียนรู้เกษตรกรยั่งยืน การวิจัยและพัฒนาชุมชน (Community-Based Research & Development) การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อพัฒนาโครงการหรือผลิตภัณฑ์ การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป หรือการศึกษาแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม ในส่วนของการบริการและพัฒนาเทคโนโลยี (Technology & Innovation Services)

การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในชุมชน เช่น การติดตั้งระบบน้ำอัจฉริยะ การใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Exchange & Community Engagement Activities) การจัดเวทีประชุม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการและชุมชน เช่น การจัดงานประชุมชุมชนร่วมกับนักวิชาการ การจัดนิทรรศการความรู้ อีกทั้งการให้ความสำคัญของการบริการวิชาการ ช่วยแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของชุมชน เป็นช่องทางในการถ่ายทอดและพัฒนาภูมิปัญญาและความรู้ สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและสังคม

การให้บริการ (Service) หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้ให้บริการจัดทำหรือดำเนินการเพื่อสร้างคุณค่าและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ โดยผู้ให้บริการอาจเป็นบุคคลองค์กร หรือระบบที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก แก้ไขปัญหา และสร้างประสบการณ์ที่พึงพอใจให้กับผู้รับบริการ (Kotler & Keller, 2016)

ในบริบทของการศึกษา การให้บริการอาจรวมถึงกิจกรรม เช่น การให้คำปรึกษา การให้ข้อมูล การสนับสนุนทางวิชาการ การบริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการอำนวยความสะดวกด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างความพึงพอใจและผลลัพธ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้รับบริการ (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 1985) คุณลักษณะของการให้บริการบริการมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสินค้าทั่วไป ได้แก่ ไม่มีตัวตน (Intangibility) บริการไม่สามารถสัมผัสหรือจับต้องได้ ต้องอาศัยประสบการณ์และการรับรู้ของผู้รับบริการ การแปรผัน (Variability) คุณภาพของบริการอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการ เวลา และสถานการณ์ไม่สามารถจัดเก็บได้ (Perishability) บริการไม่สามารถเก็บไว้ล่วงหน้าได้ เช่น ชั่วโมงการสอนหรือการให้คำปรึกษา การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ (Involvement of Customers) การให้บริการต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ เช่น การให้ข้อมูลหรือร่วมกิจกรรมไม่สามารถแยกออกจากผู้ให้บริการได้ (Inseparability) การให้บริการมักเกิดขึ้นพร้อมกับผู้ให้บริการ และผู้ให้บริการมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพของบริการ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบริการ การบริหารงานบริการ (Service Management) เป็นกระบวนการวางแผน ออกแบบ และควบคุมการให้บริการให้มีคุณภาพและสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้รับบริการ มีแนวคิดสำคัญ ได้แก่ แนวคิดการตลาดบริการ (Service Marketing Concept) มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการ การตอบสนองความต้องการ และการสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้าหรือผู้รับบริการ (Kotler & Keller, 2016) โดยความสำคัญของการบริการวิชาการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนช่วยให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดการน้ำในชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปเพิ่มศักยภาพและความรู้ของชุมชน ชุมชนได้เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และเทคนิคปฏิบัติที่ทันสมัย เช่น การฝึกอาชีพ การใช้เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและสังคม การบริการวิชาการทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบทวิภาคี (Reciprocal Relationship) เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ การประชุมชุมชนร่วมกับนักวิชาการ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ข้อมูลและประสบการณ์จากชุมชนช่วยต่อยอดงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือ การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือนวัตกรรมเกษตรอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

การบริการวิชาการช่วยให้ชุมชนเห็นคุณค่าและรักษาความรู้ดั้งเดิม เช่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาการเกษตรพื้นบ้านหรือหัตถกรรมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนทางสังคม การร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้เกิดความสามัคคีและการพึ่งพาตนเอง คือ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน การจัดการทรัพยากรร่วมกัน อีกทั้ง การเพิ่มศักยภาพและความรู้ของชุมชน ช่วยเพิ่มศักยภาพและความรู้ของชุมชน หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และความสามารถของสมาชิกชุมชน ให้สามารถจัดการทรัพยากร แก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างยั่งยืน เป็นหนึ่งในผลสำคัญของการบริการวิชาการ เน้นการเรียนรู้ทั้ง ความรู้เชิงทฤษฎี และ ทักษะปฏิบัติที่ชุมชนสามารถนำไปใช้ได้จริง

กระบวนการเสริมสร้างความรู้ของชุมชน เป็นกระบวนการเสริมสร้างความรู้ หมายถึง กิจกรรมหรือขั้นตอนที่ทำให้สมาชิกชุมชนได้รับความรู้ ทักษะ และความสามารถ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างยั่งยืน เป็นส่วนหนึ่งของ การบริการวิชาการ และการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมเน้นทั้ง ความรู้เชิงทฤษฎี และ ทักษะปฏิบัติ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมีลักษณะสำคัญ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา กำหนดเป้าหมาย และออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้แบบต่อเนื่อง (Continuous Learning) กระบวนการเสริมสร้างความรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่กิจกรรมครั้งเดียว การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential Learning) เน้นการเรียนรู้จากการทดลอง การสังเกต และการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้แบบปรับตัวตามบริบท (Contextualized Learning) ความรู้และทักษะต้องปรับให้เหมาะสมกับทรัพยากร วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของชุมชน ให้ความสำคัญของกระบวนการเสริมสร้างความรู้เพิ่มศักยภาพและทักษะให้กับชุมชน ช่วยแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพึ่งพาตนเองเป็นฐานสำหรับการพัฒนานวัตกรรมและงานวิจัยร่วมกับชุมชนเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนทางสังคม

การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนทางสังคม เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนทางสังคม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนมีความสามารถในการจัดการทรัพยากร แก้ไขปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างยั่งยืน ชุมชนที่เข้มแข็งมีความร่วมมือ มีความสามัคคี และสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหรือวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพความยั่งยืนทางสังคมหมายถึง ความสามารถในการรักษาคุณภาพชีวิตและความสมดุลของชุมชนต่อเนื่องไปยั่งยืนต่อไป

ลักษณะสำคัญ การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน (Community Participation) สมาชิกชุมชนร่วมกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ความร่วมมือและเครือข่ายสังคม (Social Capital and Networking) การสร้างเครือข่ายภายในชุมชนและกับหน่วยงานภายนอก การพึ่งพาตนเองและการจัดการทรัพยากร (Self-Reliance and Resource Management) ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Adaptive Capacity) ชุมชนมีความยืดหยุ่น ปรับตัวกับปัญหาสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจ

ความสำคัญ เสริมสร้างความร่วมมือและความสามัคคีในชุมชนสมาชิกชุมชนช่วยเหลือกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน สนับสนุนความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรอย่างสมดุลเพื่อคนรุ่นปัจจุบันและอนาคตเพิ่มความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ชุมชนสามารถสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองได้ เป็นฐานสำหรับการพัฒนาเชิงนวัตกรรมและบริการวิชาการการเข้มแข็งของชุมชนทำให้สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดคุณภาพการให้บริการ (Service Quality) เน้นการวัดและปรับปรุงคุณภาพของบริการเพื่อให้ตรงตามความคาดหวังของผู้รับบริการ ตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ Tangibles (สิ่งอำนวยความสะดวก), Reliability (ความน่าเชื่อถือ), Responsiveness (ความรวดเร็วในการบริการ), Assurance

(ความมั่นใจในความเชี่ยวชาญของผู้ให้บริการ), Empathy (ความเข้าใจและเอาใจใส่ผู้รับบริการ) หรือที่เรียกว่า โมเดล SERVQUAL (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 1985)

แนวคิดการให้บริการเชิงสร้างสรรค์ (Innovative Service Concept)

เน้นการพัฒนาบริการรูปแบบใหม่ ปรับปรุงกระบวนการ และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้รับบริการ ประเด็นสำคัญในการให้บริการ คือต้องการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ: การรับฟังความคิดเห็น ความคาดหวัง และปัญหาของผู้รับบริการเป็นหัวใจของการให้บริการ การสร้างความสัมพันธ์ระยะยาว: การให้บริการที่ดีสร้างความเชื่อมั่นและความจงรักภักดีของผู้รับบริการ การพัฒนาคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง: การประเมินและปรับปรุงบริการตามข้อเสนอแนะของผู้รับบริการและมาตรฐานสากล การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้: การใช้ระบบออนไลน์ แอปพลิเคชัน หรือฐานข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มความรวดเร็ว

แนวโน้มการให้บริการในปัจจุบัน การให้บริการแบบ เฉพาะบุคคล (Personalized Service) เน้นตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคลการให้บริการแบบ ครบวงจร (One-Stop Service) เพื่อลดความซับซ้อนและเพิ่มความสะดวกแก่ผู้รับบริการ การพัฒนาบริการ เชิงนวัตกรรมและเทคโนโลยี เช่น e-Service, AI, ระบบอัตโนมัติ การให้บริการที่คำนึงถึง ความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคม (Sustainable & Social Responsibility Service)

การฝึกอบรมและให้ความรู้ชุมชน ถือว่าการฝึกอบรมและให้ความรู้ชุมชนเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ จากนักวิชาการหรือสถาบันการศึกษาไปยังสมาชิกชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน การแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งเน้นทั้ง ความรู้เชิงทฤษฎี และ ทักษะปฏิบัติ ที่สามารถนำไปใช้ในบริบทของชุมชนได้จริง เป็นหนึ่งใน บริการวิชาการ ที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ชุมชนมีส่วนร่วมในการระบุความต้องการและออกแบบกิจกรรมฝึกอบรม เน้นการปฏิบัติและทดลอง (Experiential Learning) สมาชิกชุมชนได้ทดลองทำจริง ฝึกปฏิบัติ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การปรับความรู้ตามบริบท (Contextualized Knowledge Transfer) ความรู้และทักษะต้องเหมาะสมกับทรัพยากร สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชน การสร้างความต่อเนื่อง (Sustainable Learning) และมีการติดตามและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ความรู้เกิดผลยั่งยืน

วัตถุประสงค์และความสำคัญในการเพิ่มทักษะและศักยภาพชุมชน ชุมชนสามารถนำความรู้ไปพัฒนางานเกษตร อาชีพ หรือธุรกิจชุมชน สนับสนุนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญในการจัดการน้ำ การปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ สร้างความเข้มแข็งทางสังคมและความร่วมมือ กิจกรรมฝึกอบรมช่วยให้สมาชิกชุมชนทำงานร่วมกันได้ดี เป็นฐานสำหรับการพัฒนานวัตกรรมและงานวิจัยร่วมกับชุมชน ข้อมูลและประสบการณ์จากชุมชนช่วยต่อยอดงานวิจัย การสร้างความเข้มแข็งทางสังคมและความร่วมมือ การสร้างความเข้มแข็งทางสังคมและความร่วมมือ หมายถึง กระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกชุมชนให้แน่นแฟ้น ส่งเสริมความร่วมมือ และ

สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนที่เข้มแข็งจะมี ความไว้วางใจ และ ความสามัคคีสูง การร่วมมือกันช่วยให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรและแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (Collaboration and Teamwork) สมาชิกชุมชนทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมความไว้วางใจและการสร้างเครือข่าย (Trust and Social Networks) การสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อมั่นระหว่างสมาชิกชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน (Community Participation) ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และประเมินผลกิจกรรมการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างยั่งยืน (Shared Resource Management) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเศรษฐกิจร่วมกันอย่างเป็นระบบ เสริมสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งทางสังคม สมาชิกชุมชนช่วยเหลือและสนับสนุนกันในสถานการณ์ต่าง ๆ เพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจร่วมกัน การร่วมมือทำให้การบริหารงานชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน การจัดการทรัพยากรและโครงการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง และสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

การสร้างเครือข่ายภายนอก หมายถึง กระบวนการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน หรือ NGO มีวัตถุประสงค์เพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากร และประสบการณ์ ช่วยให้ชุมชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาชุมชน โดยสร้างความร่วมมือแบบทวิภาคี (Bilateral Collaboration) ชุมชนและหน่วยงานภายนอกร่วมมือกันในโครงการหรือกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการจริงการแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร (Knowledge and Resource Sharing) การให้คำปรึกษา การถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือการสนับสนุนด้านงบประมาณ การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ระยะยาว (Trust and Long-Term Relationship) การร่วมมือไม่ใช่แค่ครั้งเดียว แต่สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่อง การสนับสนุนความยั่งยืนและนวัตกรรม (Sustainability and Innovation Support) เครือข่ายภายนอกช่วยเสริมสร้างศักยภาพ ชุมชนสามารถพัฒนานวัตกรรมหรือกิจกรรมต่อยอดได้ ความสำคัญในการเพิ่มโอกาสและทรัพยากรให้ชุมชน เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี ความรู้เชิงวิชาการ สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนสามารถเข้าถึงเทคนิคการเกษตร นวัตกรรมหรือแนวทางธุรกิจใหม่ ๆ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและสถาบันการศึกษา ทำให้โครงการบริการวิชาการเกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่งเสริมความยั่งยืนและความเข้มแข็งของชุมชนชุมชนมีเครือข่ายสนับสนุน สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาต่อเนื่อง

การทบทวนวรรณกรรม / สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริการ วิชาการแก่สังคมของอาจารย์ในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป้าหมายในการศึกษาและสร้างความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยจึงเป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ การให้บริการความรู้แก่สังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์และสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับบุคลากรที่ได้ลงมือปฏิบัติและสัมผัส รวมถึงการให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้ติดตามการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการต่างๆ ได้

การบริการวิชาการ *community engagement*” ของอาจารย์ไม่ได้ขึ้นกับปัจจัยเดียว แต่เป็นผลมาจากปัจจัยหลายระดับ ได้แก่ ปัจจัยระดับปัจเจก (แรงจูงใจ ทักษะ เวลา) ระดับสถาบัน (นโยบาย งบประมาณ การให้รางวัล ผลตอบแทน) และระดับความสัมพันธ์กับชุมชน (ความร่วมมือ ความเชื่อใจ และความพร้อมของชุมชน ประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยระดับปัจเจก (อาจารย์) งานวิจัยชี้ว่าทัศนคติ (*attitude toward engagement*), แรงจูงใจเชิงอุดมการณ์อาชีพ (*intrinsic/extrinsic motivation*), ทักษะการออกแบบโครงการบริการ และประสบการณ์เชิงภาคสนาม เป็นตัวกำหนดความพร้อมที่อาจารย์จะเข้าร่วม/ริเริ่มงานบริการวิชาการได้มากที่สุด นอกจากนี้ “เวลา” และ “ภาระงานการสอน วิจัย” ถูกยกเป็นอุปสรรคสำคัญที่ลดการมีส่วนร่วมของอาจารย์

ปัจจัยระดับสถาบัน การมีนโยบายชัดเจน (*policy/support*), ระบบจูงใจ เช่น นับเป็นผลงานวิชาการ ให้ผลงานเพื่อการเลื่อนตำแหน่ง, งบประมาณสนับสนุน, และโครงสร้างการบริหารจัดการ (*unit/center* ที่รับผิดชอบการบริการวิชาการ) เป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมหรือลดทอนการทำงานของอาจารย์ หลายงานพบว่าเมื่อสถาบันมี “กลไกสนับสนุน” ที่ชัดเจน อัตราการเข้าร่วมและความยั่งยืนของโครงการจะสูงขึ้น ปัจจัยทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรที่จำเป็นได้แก่ งบประมาณ เครื่องมือ สถานที่ เทคโนโลยี (อินเทอร์เน็ต, อุปกรณ์สื่อสาร) และการเข้าถึงข้อมูล เครือข่ายชุมชน งานวิจัยไทย นานาชาติบ่อยครั้งชี้ว่า ขาดงบประมาณและการเข้าถึงเทคโนโลยีเป็นอุปสรรคที่มองเห็นได้ชัด โดยเฉพาะเมื่องานต้องมืองค์ประกอบเชิงปฏิบัติในชุมชน

ปัจจัยความร่วมมือชุมชนและจริยธรรมการวิจัย ความสัมพันธ์เชิงไว้วางใจระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน, การมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่ขั้นออกแบบโครงการ, และการคำนึงถึงผลกระทบภาระของชุมชน (เช่น *research fatigue*, ความเป็นธรรมในการได้ประโยชน์) เป็นตัวกำหนดคุณภาพและความยั่งยืนของการบริการวิชาการ นโยบายผู้บริหารที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม นโยบายเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย หากมหาวิทยาลัยกำหนด “การบริการวิชาการแก่สังคม” เป็นหนึ่งในพันธกิจหลัก (*Mission*) และบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ จะทำให้หน่วยงานและบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญและได้รับการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง เช่น มหาวิทยาลัยที่มีพันธกิจ *University Engagement* มักมีอัตราการเข้าร่วมโครงการบริการวิชาการของอาจารย์สูงกว่ามหาวิทยาลัยที่ไม่มีนโยบายชัดเจน นโยบายสนับสนุนเชิงโครงสร้างและทรัพยากร การจัดตั้งหน่วยงานศูนย์บริการวิชาการโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนโครงการ การพัฒนาหลักเกณฑ์สนับสนุน เช่น คู่มือ ขั้นตอน และระบบติดตามผล นโยบายด้านแรงจูงใจและการประเมินผล การนับผลงานบริการวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ประเมินผลงานและการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ มีการมอบรางวัล เกียรติบัตร หรือยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคลากรที่ทำงานโดดเด่นการใช้ผลงานบริการวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของ การประเมินเงินเดือน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน Boonlert Chittan Wattana (2005) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมมือร่วมรับผิดชอบ ในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรม

นั้น โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับ บุคคลที่เข้ามามี ส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิต ได้ด้วยตนเอง King Prajadhipok's Institute (2005) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้น ๆ โดยที่การมีส่วนร่วมของ ประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าใจร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen & Uphoff (1980) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหา หรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่ และสาเหตุของปัญหา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในขั้นต้น การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ และการมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรม และ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน และการมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านวัตถุ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการ วัดผล และวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทาง แก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไปแต่การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะ เป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลนี้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการ พัฒนาหรือสามารถนำประยุกต์ใช้ต่อไป

ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1981 : 6) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม

การตัดสินใจว่าควรทำอะไรและอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค องค์การสหประชาชาติ (United Nation. 1981 : 5) และรีเดอร์ (Reeder. 1974 : 39) ได้ให้ความหมายเจาะจงถึงการมีส่วนร่วม ว่าการมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม การวิจัยมีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนคติและให้ความหมายเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีนัยต่างๆ ดังนี้

2.1.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวความคิดเกี่ยวกับ “การพัฒนา” เริ่มมีมาตั้งแต่อดีตกาล ด้วยการที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดำรงชีวิต ด้วยการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นสังคมแล้วมีการคัดเลือกผู้นำ เพื่อดำเนินการพัฒนา กลุ่มของตนเองเพื่อการอยู่รอด ของเผ่าพันธุ์อันเป็นการปฏิบัติสืบต่อกันมา กระทั่งถึงปัจจุบันก็ยังคงต้องมีการ พัฒนากันอยู่ตลอดไป นับตั้งแต่สิ้น ยุคสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา การกำหนดแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาได้รับอิทธิพลทางความคิดจาก สำนักคิดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุดังกล่าว คำว่า การพัฒนาจึงได้กลายเป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั่ว โลกเพราะจากการที่ประเทศต่างๆ ต้องประสบกับปัญหาจากสงครามจึงจำเป็นอย่างที่จะต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการ เพื่อดำเนินการ ปรับปรุงฟื้นฟูแก้ไขสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในประเทศของตนเองจึงทำให้มีการนำ คำว่า การพัฒนา ไปใช้ในหลายรูปแบบ กว้างขวางและแพร่หลาย เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนา สังคม การพัฒนา การเมืองและการพัฒนาด้านอื่นๆ เป็นต้น

นโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ส่งเสริมให้อาจารย์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมบริการวิชาการสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการกับการวิจัยและการเรียนการสอน (Service Learning) การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำโครงการร่วมนโยบายด้านความร่วมมือกับชุมชน ส่งเสริมให้อาจารย์ทำงานร่วมกับชุมชนตั้งแต่ขั้นวางแผน ออกแบบ ไปจนถึงติดตามผลเน้นการบริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนจริง (Need-based) ไม่ใช่เพียงเพื่อเก็บผลงานทางวิชาการ สนับสนุนการพัฒนาความยั่งยืน (Sustainability) ของโครงการ ไม่ใช่กิจกรรมระยะสั้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาคารสถานที่ อาคารสถานที่หมายถึง สิ่งก่อสร้างและบริเวณโดยรอบที่จัดไว้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรหรือสถานศึกษา เช่น อาคารเรียน อาคารสำนักงาน ห้องปฏิบัติการ ห้องประชุม โรงอาหาร โรงยิม สนามกีฬา ลานจอดรถ และภูมิทัศน์โดยรอบ (พสุ เดชะรินทร์, 2562) อาคารสถานที่ที่มีคุณภาพควรมีการจัดวางที่เหมาะสม แข็งแรงปลอดภัย และเอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและผู้รับบริการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2561) นอกจากนี้ ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ยังชี้ให้เห็นว่า

“ความปลอดภัย (safety needs)” เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งอาคารสถานที่ที่มั่นคงปลอดภัยจะช่วยตอบสนองความต้องการพื้นฐานนี้ และส่งผลให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ความสำคัญของอาคารสถานที่ งานวิจัยหลายฉบับ (ศิริพร สุวรรณศรี, 2560; อนงค์นาฏ พัฒนพิศาล, 2563) ชี้ว่า อาคารสถานที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรในหลายด้าน เช่น สนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานและการเรียนรู้อาคารสถานที่ที่มีความเพียงพอและเหมาะสมจะช่วยให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น สร้างบรรยากาศที่ดีและแรงจูงใจในการทำงาน สภาพแวดล้อมที่ดีส่งผลต่อทัศนคติและความพึงพอใจของบุคลากร และยกระดับคุณภาพการให้บริการด้าน ภาพลักษณ์ขององค์กร อีกทั้ง อาคารที่สวยงาม ทันสมัย และปลอดภัยช่วยเสริมความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือขององค์กร โดยองค์ประกอบของอาคารสถานที่ที่มีประสิทธิภาพ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564; อนงค์นาฏ พัฒนพิศาล, 2563) สามารถสรุปองค์ประกอบของอาคารสถานที่ที่มีประสิทธิภาพ เช่น ความเพียงพอ (Adequacy) จำนวนอาคารและพื้นที่เพียงพอต่อจำนวนผู้ใช้ ความปลอดภัยและสุขาภิบาล (Safety & Sanitation) มีโครงสร้างมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และสะอาด ความสะดวกในการใช้สอย (Accessibility & Functionality) การจัดวางพื้นที่เหมาะสม มีป้ายบอกทาง อากาศถ่ายเท แสงสว่างเพียงพอ และมีเทคโนโลยีสนับสนุน ความสวยงามและบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน (Aesthetic & Environment) มีภูมิทัศน์ร่มรื่น มีพื้นที่สีเขียวและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการและบำรุงรักษา (Maintenance & Management) มีการดูแล บำรุงรักษา และพัฒนาอาคารสถานที่อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับสังคม ชุมชน “สังคม” (Society) หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่อยู่ร่วมกันตามระเบียบแบบแผน มีปฏิสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางสังคม และมีวัฒนธรรมร่วมกัน สังคมทำหน้าที่กำหนดแบบแผนพฤติกรรมของสมาชิก สร้างบรรทัดฐาน และควบคุมความประพฤติของบุคคลเพื่อให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปอย่างสงบเรียบร้อยนักสังคมวิทยาหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของ “สังคม” ไว้ เช่น แมคไกวเวอร์ และ เพจ (MacIver & Page) อธิบายว่า สังคมคือโครงสร้างของความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อกัน กิดดิงส์ (Giddings) ให้ความหมายว่าสังคมคือกลุ่มของบุคคลที่อยู่ร่วมกันด้วยความร่วมมือและความเข้าใจ ดิวอี้ (Dewey) มองว่าสังคมคือการรวมกลุ่มของมนุษย์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกัน

องค์ประกอบของสังคม สังคมประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ได้แก่ บุคคล (People) สมาชิกของสังคมซึ่งมีบทบาท หน้าที่ และสถานภาพแตกต่างกัน ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relations) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) แบบแผนพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและคาดหวังให้ปฏิบัติตาม สถาบันทางสังคม (Social Institutions) หน่วยงานหรือองค์กรที่จัดระเบียบกิจกรรมของสังคม เช่น ครอบครัว ศาสนา การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม (Culture) ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และศิลปะที่สมาชิกสังคมเรียนรู้และถ่ายทอดต่อกัน โดยหน้าที่ของสังคม สังคมทำหน้าที่สนับสนุนและจัดระเบียบชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ การควบคุมพฤติกรรม ผ่านกฎหมาย บรรทัดฐาน และจารีต การขัดเกลาทางสังคม

(Socialization) เพื่อปลูกฝังค่านิยมและบทบาททางสังคม การจัดสรรทรัพยากรและโอกาส ผ่านสถาบันทางเศรษฐกิจและการเมืองการสนับสนุนทางจิตใจและอารมณ์ ผ่านครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายสังคม การส่งเสริมความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมมีลักษณะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งในด้านโครงสร้าง ค่านิยม และวิถีชีวิต แนวคิดที่อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น แนวคิดวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory) มองว่าสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับขั้น แนวคิดวัฏจักร (Cyclical Theory) เห็นว่าสังคมมีวงจรของการเจริญรุ่งเรืองและเสื่อมถอย แนวคิดความขัดแย้ง (Conflict Theory) อธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มทางสังคม

แนวคิดเชิงหน้าที่ (Functionalist Theory) มองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นผลจากความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อรักษาสมดุลของสังคมแนวคิดภูมิปัญญาชุมชน โดยเฉพาะภูมิปัญญาชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากฐานฐานของสมาชิกในชุมชน ซึ่งใช้ในการจัดการชีวิต การดำรงชีพ การแก้ปัญหา และการพัฒนาสังคมในลักษณะที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง และมีองค์ประกอบหลักของภูมิปัญญาชุมชน ความรู้และประสบการณ์: เป็นความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม การเกษตร การแพทย์แผนโบราณ ค่านิยมและวัฒนธรรม: เช่น ความสามัคคี การแบ่งปัน การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลกับธรรมชาติ การปฏิบัติและเทคนิค: วิธีการทำงาน การผลิต การแก้ไขปัญหา เช่น การปลูกพืชตามฤดูกาล การรักษาโรคแบบดั้งเดิม โดยที่ คุณลักษณะของภูมิปัญญาชุมชน เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริงได้จากการสังเกต ทดลอง และปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ถ่ายทอดจากฐานฐานผ่านการเล่าเรื่อง การฝึกสอน การปฏิบัติร่วมกัน ปรับตัวตามบริบทและสถานการณ์ สามารถแก้ปัญหาได้ตามสถานการณ์เฉพาะของชุมชน เป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ใช้ในการจัดการทรัพยากร การรักษาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ความสำคัญของภูมิปัญญาชุมชนส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลอนุรักษ์วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชุมชน การสืบทอดประเพณีขนบธรรมเนียม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับสมาชิกชุมชนและนักวิจัยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางสังคม เพิ่มความร่วมมือ การแก้ปัญหา และความสามัคคีในชุมชน ตัวอย่างเช่นชุมชนที่ใช้ความรู้เรื่องการเกษตรแบบยั่งยืนสามารถลดการใช้สารเคมีและรักษาสิ่งแวดล้อมได้ด้านประเพณีของภูมิปัญญาชุมชน ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม การปลูกพืชหมุนเวียน การจัดการน้ำ การป้องกันศัตรูพืชโดยธรรมชาติ ภูมิปัญญาด้านการแพทย์และสุขภาพสมุนไพร การรักษาโรคพื้นบ้าน ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรม การละเล่น การฟ้อนรำ งานหัตถกรรมภูมิปัญญาด้านการจัดการชุมชนและสังคม การบริหารชุมชน การแก้ไขข้อพิพาท การจัดการทรัพยากรร่วม การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาชุมชนในการพัฒนา ใช้ในการ พัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน และสอดคล้องกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการจัดการการเรียนรู้และบริการวิชาการแก่สังคม สนับสนุน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงอนุรักษ์

ผลที่เกิดกับชุมชนที่ได้รับการพัฒนา ผลที่เกิดกับชุมชนที่ได้รับการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับชุมชนจากการดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการ โครงการพัฒนาชุมชน หรือการฝึกอบรมครอบคลุมทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการชุมชน เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและประสิทธิผลของการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ (Economic Impacts) ชุมชนสามารถเพิ่มรายได้ ลดค่าใช้จ่าย และพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ด้านสังคม (Social Impacts) การสร้างความร่วมมือ ความเข้มแข็งทางสังคม และความสามัคคีในชุมชน รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การจัดเวทีประชาคม ด้านการศึกษาและความรู้ (Knowledge and Capacity Impacts) สมาชิกชุมชนมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ดีขึ้น

การฝึกอาชีพ การถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impacts) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการรักษาสภาพแวดล้อม การจัดการน้ำ ป่า หรือ การเกษตรแบบยั่งยืน ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (Cultural and Traditional Impacts) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาการเกษตรพื้นบ้าน หัตถกรรม ท้องถิ่น และให้ความสำคัญของผลที่เกิดกับชุมชน เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาและบริการ วิชาการช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนและพึ่งพาตนเองได้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวางแผน พัฒนาและการวิจัย ในอนาคตช่วยสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือทั้งภายในชุมชนและกับหน่วยงาน ภายนอก

แนวคิดด้านภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ด้านภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ และทักษะของชุมชนเกี่ยวกับการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การจัดการดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติ ที่สั่งสมมาจากประสบการณ์และการทดลองจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตามบริบทของชุมชน นั้นๆ เป็นการจัดการเกษตรที่คำนึงถึงความยั่งยืน ปรับตัวตามสภาพภูมิอากาศ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างสมดุล เกิดจากประสบการณ์และการสังเกตเกษตรกรชุมชนเรียนรู้จากการทดลองปลูกพืช การ จัดการศัตรูพืช และปรับปรุงดินตามฤดูกาล ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านการฝึกสอน การสาธิต หรือการ ทำงานร่วมกันในครอบครัวและชุมชน ปรับตัวได้ตามบริบท สามารถปรับวิธีการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ให้ เหมาะสมกับสภาพดิน ฟ้า อากาศ และทรัพยากรที่มีคำนึงถึงความยั่งยืน การปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ย ธรรมชาติ การจัดการน้ำและทรัพยากรอย่างประหยัด ช่วย ส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้เทคนิคเกษตรดั้งเดิมช่วยลดการใช้สารเคมีและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน สร้างรายได้และ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน เช่น การปลูกพืชพื้นบ้านที่ตลาดมีความต้องการ อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน การปฏิบัติตามประเพณีเกษตร เช่น การปลูกพืชตามฤดูกาล สนับสนุนการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมเกษตรสมัยใหม่ ความรู้ดั้งเดิมสามารถต่อยอดเป็นเทคโนโลยีเกษตรยั่งยืน

แนวคิดชุมชนด้านการให้บริการวิชาการ ชุมชนด้านการให้บริการวิชาการ หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือชุมชนที่มีส่วนร่วมและใช้ความรู้ งานวิจัย หรือบริการวิชาการจากสถาบันการศึกษา เพื่อแก้ปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัย กับ ชุมชนท้องถิ่น ครอบคลุมกิจกรรมเช่น การฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ การให้คำปรึกษา และการพัฒนานวัตกรรมชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ชุมชนต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดความต้องการ ปัญหา และแนวทางการแก้ไข การเข้าถึงความรู้และเทคโนโลยี ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูล วิจัย หรือบริการวิชาการเพื่อใช้ในการพัฒนา การสร้างความสัมพันธ์แบบวิภาคี (Reciprocal Relationship) การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการและชุมชนการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทชุมชนความรู้จากมหาวิทยาลัยต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบท สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชน

ความสำคัญของชุมชนด้านการให้บริการวิชาการ เพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของชุมชนเช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การสร้างทักษะอาชีพ สนับสนุนการเรียนรู้และวิจัยร่วมกันนักวิจัยสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์จากชุมชนในการพัฒนางานวิจัย สร้างความยั่งยืนและความเข้มแข็งของชุมชนการแก้ไขปัญหาชุมชนตามความต้องการจริง เพิ่มความร่วมมือและความสามัคคี พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษาและสังคมชุมชนเห็นคุณค่าของงานวิชาการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

ปัจจัยด้านภูมิปัญญา ความรู้ และความสามารถ อาจารย์ที่มีความรู้ลึกซึ้งในสาขาวิชาของตน มีความสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การมีความรู้มากจะช่วยให้สามารถออกแบบกิจกรรมหรือโครงการที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนได้ ทักษะด้านการบริหารจัดการโครงการ (Project Management Skills) ความสามารถวางแผน จัดการเวลา งบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ ทักษะการสื่อสารและการประสานงานกับชุมชน หน่วยงานภายนอก และเพื่อนร่วมงาน ทักษะด้านนวัตกรรมและการแก้ปัญหา (Innovation & Problem Solving Skills) สามารถปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน คิดค้นวิธีการสอนหรือบริการวิชาการที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สูงสุด ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการบริการวิชาการ (Service-learning Experience) อาจารย์ที่เคยมีประสบการณ์ในการดำเนินโครงการมาก่อน มักเข้าใจขั้นตอน การจัดการ และปัญหาอุปสรรคล่วงหน้า ประสบการณ์ช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มคุณภาพของโครงการ

ทักษะการสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้ (Communication & Knowledge Transfer) สามารถอธิบายแนวคิดหรือความรู้ทางวิชาการให้คนในชุมชนเข้าใจง่าย มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและมีมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะในการบริหารจัดการโครงการ การสื่อสาร และประสบการณ์ด้านบริการวิชาการของอาจารย์ มีผลต่อความสำเร็จของงานบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้สมัยใหม่ หมายถึง กระบวนการเชื่อมโยง ความรู้และวิธีปฏิบัติแบบดั้งเดิมของชุมชนกับความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้เกิด นวัตกรรม การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) เช่น ความรู้ด้านเกษตรกรรม สมุนไพร การจัดการทรัพยากร และวัฒนธรรมท้องถิ่น องค์ความรู้สมัยใหม่ (Modern Knowledge) เช่น เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ การบริหารจัดการสมัยใหม่ และเทคนิคการผลิต

วัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง ระบบความเชื่อ ประเพณี ภาษา ศิลปกรรม และวิถีชีวิต ที่ถ่ายทอดกันในกลุ่มชนอย่างต่อเนื่องสะท้อน เอกลักษณ์ของชุมชน และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจ และการจัดการทรัพยากรของชุมชนเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การสืบทอดและถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transmission) ความรู้เรื่องการเกษตร สมุนไพร ประเพณี และศิลปกรรมปรับตัวและความยืดหยุ่น (Adaptation and Flexibility) วัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี ความสัมพันธ์กับชุมชนและสังคม (Community Linkage) วัฒนธรรมท้องถิ่นสร้างความสามัคคี ความร่วมมือ และอัตลักษณ์ชุมชน การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์เชิงสร้างสรรค์ (Conservation and Creative Utilization) ใช้ภูมิปัญญา และทรัพยากรท้องถิ่นพัฒนานวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญรักษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นป้องกันการสูญหายของเอกลักษณ์และภูมิปัญญาพื้นบ้านส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนสมาชิกมีความภูมิใจและร่วมมือกันพัฒนาชุมชนสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ใช้เป็นฐานสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชนท่องเที่ยว หรือกิจกรรมเศรษฐกิจ สร้างความแตกต่างและความโดดเด่น ชุมชนสามารถใช้เอกลักษณ์เป็นจุดขายและสร้างมูลค่าเพิ่ม

ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง ความสามารถของชุมชนในการพึ่งพาตนเอง แก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกอย่างยั่งยืน เกี่ยวข้องกับ ความร่วมมือระหว่างสมาชิก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การจัดการทรัพยากร และการพัฒนาศักยภาพชุมชน ชุมชนที่เข้มแข็งมีความยืดหยุ่น สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาต่อเนื่องได้

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่องานบริการวิชาการแก่สังคม จำเป็นต้อง ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ดังนี้

เสาวลักษณ์ รัตนพันธ์. (2563) การบริการวิชาการแก่สังคม เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบัน พึ่งให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัดและใน ด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิด ค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการ

มีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการ การเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของ อาจารย์สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ให้กับสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย

การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัดและใน ด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิด ค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะ ชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้าน ต่างๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการ การเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของ อาจารย์สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ให้กับสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย (เสาวลักษณ์ รัตนิพนธ์. (2563)

ประเมินประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการทางวิชาการต่อสังคมว่า สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการประเมินผลที่เกิดกับนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรผู้ให้บริการ ทั้งในด้านการนำความรู้ ความเชี่ยวชาญใช้ประโยชน์ การสื่อสาร การชี้แจง แนะนำ ให้ผู้รับบริการและ มีการ นำผลการประเมินไปขอ ไปพัฒนาระบบและกลไก หรือกิจกรรมการให้บริการทาง วิชาการ มีการนำผลการประเมินการให้บริการทางวิชาการไปพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของการ ให้บริการมีระบบและกลไกการให้บริการ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการให้บริการ ขอบเขตการ ให้บริการ

การบริการวิชาการ ความหมาย การบริการวิชาการแก่สังคม (สกอ., 2553) หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการให้บริการแก่สังคม ภายนอกสถาบันการศึกษา หรือเป็นการบริการที่จัดในสถาบันการศึกษาโดยมีบุคคลภายนอกเข้ามาใช้ บริการ การให้บริการวิชาการ (สมศ.,2554) หมายถึง การที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่ง อยู่ในฐานะที่เป็นที่พึ่งของชุมชนหรือสังคม เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ หรือมีผลต่อการพัฒนาชุมชน ในด้านวิชาการหรือการพัฒนาความรู้ ตลอดจนความเข้มแข็งประเทศชาติ และนานาชาติ การบริการ วิชาการเป็นการบริการที่มีค่าตอบแทนและบริการวิชาการให้เปล่า โดยมีการนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาหรือบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและการวิจัย (อ้างอิง chrome-

extension://) จากทฤษฎีและแนวคิด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการ แก่สังคม ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” สุรัสวดี อินทร์ชัย. (2551) ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการให้บริการแก่ชุมชน สำหรับมหาวิทยาลัยเอกชน กรณีศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ กับมหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่ พบว่า รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการให้บริการแก่ชุมชนโดยการจัดตั้งองค์กรผู้รับผิดชอบงานบริการวิชาการแก่ชุมชน หรือแต่งตั้ง คณะกรรมการบริการวิชาการแก่ชุมชนระดับสถาบัน ให้มีการดำเนินงานในรูปแบบ Profit Center มีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นเอกเทศ เป็นศูนย์หรือหน่วยงานกลางในการรับงานบริการวิชาการ โดยตรง การปรังานและงบประมาณเป็นไปโดยอิสระ วางแผนจัดทำโครงการและหาแหล่งงบประมาณจาก ภายนอก

การศึกษาความต้องการของชุมชน มีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อจัดการอบรมความรู้ มีส่วนร่วมในการหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหา เพื่อให้คนในชุมชนต้องการ พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลง ของสังคม แต่ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมและ ยังต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการอบรมหลักสูตร ด้านอาชีพ ต่อยอดสินค้าในชุมชน ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและ เกิดความยั่งยืน (วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560))

การสำรวจชุมชนและศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะและสภาพของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความต้องการ และปัญหาในชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อให้ทราบลักษณะและขอบเขตของปัญหา ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่น และเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาสาเหตุของแต่ละปัญหา และแนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไขด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีระบบ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ทราบ แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่ ปราชญ์ชาวบ้านที่มีประสบการณ์ บุคคลที่ประสบความสำเร็จในงานต่างๆ หน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่น เช่น วัด องค์กร สมาคม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาอาชีพของชุมชนหรือท้องถิ่นให้ดีขึ้น กษกร พิเดช. (โรงเรียนข้าปางามวิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา)

แนวทางการให้บริการวิชาการแก่สังคม

การถ่ายทอดองค์ความรู้ (Knowledge Transfer) จัดอบรม สัมมนา หรือบรรยายพิเศษ จัดทำหลักสูตรระยะสั้น การอบรมเชิงปฏิบัติการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรม และงานวิจัยสู่ชุมชนหรือ สถานประกอบการ พัฒนาหลักสูตรร่วมกับชุมชนหรือภาคธุรกิจ

การให้คำปรึกษาและบริการวิชาชีพ (Consulting & Professional Services) บริการ ด้านวิชาการ เช่น กฎหมาย บัญชี การเงิน การจัดการ การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการร่วมกับ ชุมชน ท้องถิ่น สนับสนุนการจัดทำแผนธุรกิจ/การบริหารองค์กรชุมชน การวิจัยและพัฒนา ร่วมกับชุมชน (Community-Based Research & evelopment) ทำวิจัยเชิงพื้นที่ ร่วมกับชุมชน/องค์กรท้องถิ่น นำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาในสังคม จัดทำโครงการบูรณาการการเรียนการสอน วิจัย และบริการ วิชาการ การพัฒนาทักษะอาชีพและสร้างรายได้ (Skill velopment & Income Generation)

การฝึกอบรมวิชาชีพ เช่น การทำอาหาร งานหัตถกรรม ดิจิทัลคอนเทนต์ โครงการพัฒนาอาชีพเสริม ในท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างธุรกิจชุมชน / วิสาหกิจชุมชน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (Cultural & Environmental Services) การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักการสำคัญที่ควรยึดถือ ตอบสนองความต้องการของสังคม/ชุมชน (Needs-Oriented) บูรณาการกับการเรียนการสอนและงานวิจัย (Integration) ยั่งยืนและต่อเนื่อง (Sustainability) มีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Participation) ประเมินผลและปรับปรุง (Evaluation & Improvement)

เพชร อินทรัตน์., เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์., สุพร เสียนสลาย. ประสิทธิภาพการ ให้บริการของงานอาคารและสถานที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อาจารย์ประจำวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2557. จากการศึกษาวิจัยพบว่า การให้บริการของงานอาคารและสถานที่ มีมากกว่า ร้อยละ 80 ด้านกายภาพและภูมิทัศน์เป็นประเด็นเกี่ยวกับการดูแลความเรียบร้อย การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก น่าจะเกิดจากความสัมพันธ์กันระหว่างทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้ากับผลผลิตหรือประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ เฮร์เบิร์ต เอ. ไชมอน(เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2553) ที่มองว่า งานใดจะมี ประสิทธิภาพสูงสุด สามารถพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) และมองว่าประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นมาก จะทำให้ผลผลิตได้ออกมาเป็นจำนวนมากกว่าปัจจัยนำเข้าที่ ใส่เข้าไปสำหรับการให้บริการของงานอาคารและสถานที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถือว่าเป็นงานบริการ ภาครัฐ ประสิทธิภาพชี้วัดด้วยความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์น ดี มิลเลท (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2553) ที่มองว่าประสิทธิภาพคือผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจของ มนุษย์ อีกทั้งได้เกิดประโยชน์จากการปฏิบัติงานนั้นด้วย (Human Satisfaction and Benefits Produced) ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกายภาพและภูมิทัศน์ มีความสะอาด เรียบร้อยซึ่งเป็นจุดแข็ง ที่เป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพการให้บริการสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของ การบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) (เทพศักดิ์ บุญ รัตพันธุ์, 2553) คือ หลักประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา อุทุมม (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการให้บริการสนามกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พระนครศรีอยุธยา” ด้านบริหารจัดการเป็นประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการของงานอาคารและสถานที่ น่าจะเกิดจากการให้บริการด้วยความเสมอภาค รวดเร็วและถูกต้อง สอดคล้อง

จอห์น ดี มิลเลท. (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2553) ที่มองว่า ค่านิยมหรือหลักการ ให้บริการสาธารณะ โดยการให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) คือความยุติธรรมในการ ให้บริการงานภาครัฐที่มีฐานคิดว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติ อย่างเท่าเทียม ไม่มีการแบ่งแยกหรือกีดกันในการให้บริการประชาชน (ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์. 2558 : 1)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นแนวคิดที่มาจากความตระหนักถึงผลกระทบในทางลบที่เกิดจากการพัฒนา ซึ่งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development, 1987) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า หมายถึง รูปแบบของการ พัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอม ยอม ลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองซึ่งปัจจุบันได้มีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะแสวงหาแนวทางและกลไก วิธีการดำเนินการ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนและเกิดผลอย่าง เป็นรูปธรรม

บัญชา เศรษฐกิจโรตม์. เห็นว่าการที่ประเทศไทยได้มีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน จึงได้นำเสนอความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนจากมุมมองของประเทศไทยในการ ประชุมสุดยอดของโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2545 ว่า“...การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆด้านอย่าง สมดุลบนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วย ความเอื้ออาทรเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม...” ซึ่งเป็น ข้อเสนอที่มีพื้นฐานมาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ 9 ที่รัฐบาลได้อัญเชิญมาเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาและบริหารประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.2545จนถึงปัจจุบัน โดยให้ ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน (ปริยานุช พิบูลสรารุส, 2552: 94) ซึ่งความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างมุมมองใหม่ที่ทำให้เกิดวิธีการพัฒนาที่ยั่งยืนมี 4 ประการ ดังนี้ นพพร จันทรรักษ์. 2559 : 71 40 41 วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดย

1) การพัฒนาคน โดยส่งเสริมให้มีคุณธรรมกำกับความรู้ในการดำเนินชีวิตจึงจะนำไปสู่การพัฒนาที่ความ ยั่งยืนได้เพราะคนที่มีความรู้และคุณธรรมจะสามารถใช้สติปัญญาในทางที่ถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผล และใส่ใจเรียน รู้คิดค้น ปรับปรุงวิธีการแนวทางในการจัดการทรัพยากรให้เหมาะสม สมดุลและสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการ ทำงาน สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่การปฏิบัติหน้าที่

2) การพัฒนาที่มีเป้าหมายเพื่อส่วนรวมโดยมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากลักษณะการมองโลกอย่าง เป็นองค์รวมของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของมนุษย์กับสรรพสิ่ง เช่น คนกับวัตถุคนกับคน คนกับธรรมชาติจากมุมมองดังกล่าวทำให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมองว่า การกระทำ ของแต่ละคนและประโยชน์ส่วนรวมไปพร้อมกัน

3) การพัฒนาที่สมดุลโดยเสนอแนวทางการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่สามารถนำ มาใช้ได้ทั้งระดับบุคคลองค์กรชุมชนและรัฐบาลตั้งแต่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง สมดุลทั้งทรัพยากรทางกายภาพที่ เป็นวัตถุดิบทุน รวมทั้งทรัพยากรทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีค่านิยม และการกำหนดเป้าหมาย การพัฒนาให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ภายใต้การ

รองรับการเปลี่ยนแปลงมากกว่าการมุ่งขยายการเติบโตให้ มากขึ้นเพียงมิติเดียว 4.การพัฒนาที่ก้าวหน้าอย่างมั่นคง โดยเริ่มจากการพัฒนาฐานรากของสังคม คือการสร้าง ความมั่นคงทาง เศรษฐกิจในระดับครอบครัวให้เข้มแข็งแข็งแรงสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่งก่อน แล้วจึงเพิ่มระดับการพัฒนาอย่าง เป็นขั้นตอน เช่น การพัฒนากลุ่มอาชีพ การพัฒนาระบบการออมและสวัสดิการชุมชน ไปจนถึงการพัฒนาในระดับ เครือข่ายที่ขยายสู่สังคมและประเทศ ซึ่งการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนที่เริ่มจากฐานรากนี้จะทำให้ผลของการพัฒนา ไปถึงประชาชนส่วนใหญ่โดยตรงและเป็นแนวทางการพัฒนาที่ลดความเสี่ยงต่อการเกิดวิกฤตทั้งระบบ จากบทความที่ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลและศึกษาการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership) ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึงความสามารถของบุคคลในการกำหนดวิสัยทัศน์และ ทิศทางขององค์กร จูงใจและโน้มน้าวผู้ตามให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วม ตลอดจนสามารถปรับตัวและจัดการกับความเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมขององค์กรได้อย่างเหมาะสม ซึ่งภาวะผู้นำแตกต่างจากการบริหารจัดการ (Management) ตรงที่การบริหารเน้นการวางแผน ควบคุม และจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้กระบวนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนภาวะผู้นำมุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การสร้างการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่สูงขึ้น (Bass, 1990; Burns, 1978) โดยมี ทฤษฎีและรูปแบบภาวะผู้นำที่สำคัญ เช่น ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) James MacGregor Burns (1978) และ Bernard Bass (1990) อธิบายว่า ผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงจะมุ่งสร้างแรงบันดาลใจ เปลี่ยนแปลงแนวคิด ค่านิยม และทัศนคติของผู้ตาม โดยเน้นการมีวิสัยทัศน์ การกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การเอื้ออาทร และการสร้างความไว้วางใจภายในองค์กร ภาวะผู้นำเชิงแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) ผู้นำลักษณะนี้เน้นการ แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เช่น ให้รางวัลเมื่อทำงานได้ตามเป้าหมาย หรือการลงโทษเมื่อไม่ปฏิบัติตาม โดยเน้นการควบคุมดูแล และกำกับการทำงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเต็มรูปแบบ (Full Range Leadership Model) Avolio และ Bass (1991) เสนอกรอบแนวคิดที่รวมทั้งภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง เชิงแลกเปลี่ยน และแบบปล่อยอิสระ (laissez-faire) เข้าไว้ด้วยกัน โดยผู้นำสามารถปรับใช้รูปแบบต่าง ๆ ตามสถานการณ์เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

ทฤษฎีภาวะผู้นำตามเส้นทางสู่เป้าหมาย (Path-Goal Theory) Robert House (1971) อธิบายว่า ผู้นำควรเลือกพฤติกรรมการนำที่เหมาะสมกับลักษณะงานและผู้ตาม เช่น ผู้นำที่ให้การสนับสนุน (supportive), ผู้นำที่เน้นงาน (directive), ผู้นำที่เน้นการมีส่วนร่วม (participative) หรือผู้นำที่เน้นผลสัมฤทธิ์ (achievement-oriented) ทฤษฎีภาวะผู้นำ-สมาชิก (Leader-Member Exchange Theory: LMX) แนวคิดนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิด (in-group) และกลุ่มที่ห่างเหิน (out-group) ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำกับผู้ตามจะส่งผลต่อความพึงพอใจ ความไว้วางใจ และประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ตาม

มิติและองค์ประกอบของภาวะผู้นำในงานวิจัยไทย จากการทบทวนงานวิจัยไทย พบว่า ภาวะผู้นำมักประกอบด้วยมิติต่าง ๆ ดังนี้ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) คือความสามารถของผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในระยะยาว เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leadership) คือความสามารถของผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลง โดยส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมในการปรับตัวและเปิดรับนวัตกรรมใหม่ ๆ หรือจะเป็น ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional/Academic Leadership) เป็นภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการจัดการงานวิชาการ เช่น การส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) คือความสามารถของผู้นำในการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนาแนวทางใหม่ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 (21st Century Leadership) เป็นภาวะผู้นำที่เน้นทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหาอย่างซับซ้อน การใช้เทคโนโลยี และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มและบทบาทของภาวะผู้นำในยุคปัจจุบัน ผู้นำควรมีความสามารถในการปรับตัวสูง (Adaptive Leadership) เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ผู้นำควรมีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม (Ethical Leadership / Servant Leadership) ผู้นำในปัจจุบันควรส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Shared Leadership) โดยกระจายอำนาจการตัดสินใจและส่งเสริมให้ทีมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

มณีวรรณ คารอง. คณะรัฐศาสตร์ สาขาการปกครอง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ชูศักดิ์ วงษ์กวี, 2563. บุคลากรถือเป็นทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนงานบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคณะบริหารธุรกิจ ซึ่งมีพันธกิจในการส่งเสริมการนำองค์ความรู้ด้านการจัดการ เศรษฐศาสตร์ การบัญชี และการตลาด ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนและ

สังคม ดังนั้น คุณลักษณะ ทักษะ และแรงจูงใจของบุคลากรจึงส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานบริการวิชาการ ในด้าน ทักษะ (Attitude) ทักษะของบุคลากรเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจ ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการวิชาการต่อสังคม โดยบุคลากรที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อบทบาทของตนในฐานะ “ผู้ใช้สังคม” มักแสดงออกถึงความมุ่งมั่นและความพยายามในการดำเนินโครงการต่างๆ อย่างจริงจัง ทักษะเชิงบวกยังสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน และสามารถส่งผลให้เกิดนวัตกรรมในกระบวนการบริการวิชาการ ด้านแรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญที่ส่งเสริมให้บุคลากรทุ่มเทในการทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคม โดยแรงจูงใจอาจมาจากทั้งภายใน เช่น ความรู้สึกภาคภูมิใจ และความสำเร็จส่วนบุคคล หรือภายนอก เช่น ผลตอบแทน การยอมรับจากผู้บริหาร หรือโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ (Herzberg, 1959;

สุริดา แสงมณี, 2564 หากสถาบันสามารถออกแบบระบบจูงใจ ที่เหมาะสมจะสามารถเพิ่มอัตราการมีส่วนร่วมของบุคลากรในงานบริการวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญ และเวลาในการทำงาน (Work Time Allocation) การมีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติงาน บริการวิชาการเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ งานบริการวิชาการมักต้องใช้เวลาในการวางแผน ดำเนินงาน และติดตามผล ซึ่งหากบุคลากรมีภาระงานด้านการสอนหรือการวิจัยมากเกินไป จะส่งผลให้ขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม (ณัฐพงศ์ สีนเจริญ, 2562) ดังนั้น การบริหารจัดการเวลาและการกระจายภาระงานอย่างสมดุลจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องคำนึงถึง ความรู้ความสามารถเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การฝึกอบรม และการให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่จึงเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงานบริการวิชาการ โดยสามารถจำแนกเป็นหัวข้อย่อยได้ดังนี้:

ความพร้อมของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การมีสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ เช่น ห้องอบรม ห้องสัมมนา หรือพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติการ มีผลอย่างยิ่งต่อความสะดวกในการเข้าร่วมของชุมชน รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (จิตติพงศ์ พงษ์สุวรรณ, 2561) หากสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เข้าถึงได้ง่าย มีป้ายบอกทางชัดเจน มีอุปกรณ์ครบครัน เช่น เครื่องฉายภาพ ระบบเสียง เครื่องช่วยอินเทอร์เน็ต จะช่วยเพิ่มคุณภาพของบริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ศิริพร สุวรรณศรี. (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า อาคารสถานที่ที่สะอาด ปลอดภัย และทันสมัยส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อนงค์นาฏ พัฒนพิศาล. (2563) ศึกษาความพร้อมของอาคารสถานที่ในการสนับสนุนการบริการวิชาการ พบว่าการมีอาคารสถานที่ที่เพียงพอและเอื้อต่อการใช้งาน ช่วยให้การจัดกิจกรรมบริการวิชาการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564) รายงานผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบมีผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการศึกษาสูงกว่าสถานศึกษาที่ไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน

บุญเลิศ ทวีพงษ์, 2563. การสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านกายภาพ การลงทุนพัฒนาอาคารสถานที่โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญ เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการวิชาการโดยเฉพาะ หรือการจัดสรรพื้นที่ถาวรสำหรับใช้ในกิจกรรมกับชุมชน ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของคณะในการส่งเสริมบทบาทต่อสังคม นอกจากนี้ ความร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น การใช้พื้นที่ของชุมชนร่วมกับมหาวิทยาลัย ยังช่วยเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคม และลดต้นทุนในการดำเนินโครงการ

พรชัย กาญจนพิทักษ์, 2562. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานบริการวิชาการในระดับคณะ โดยเฉพาะในคณะบริหารธุรกิจซึ่งมีพันธกิจในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคมอย่างเป็นระบบ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการครอบคลุมถึงการวางแผน การสนับสนุนจากผู้บริหาร การจัดสรรทรัพยากร และระบบติดตามประเมินผล ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของงานบริการวิชาการ นโยบายและการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนการมีนโยบายด้านบริการวิชาการที่ชัดเจนในระดับคณะเป็นตัวกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน เช่น การระบุไว้ในแผนกลยุทธ์คณะว่า "ต้องสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง" จะช่วยให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจบทบาทของตนและร่วมกันขับเคลื่อนงานบริการวิชาการได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ เป้าหมายที่ชัดเจนยังช่วยให้สามารถกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

ณัฐวุฒิ สายบัว, 2564. การสนับสนุนจากผู้บริหาร ผู้บริหารระดับคณะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นให้กับโครงการบริการวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร หรือเวลา รวมถึงการสร้างแรงจูงใจ เช่น การนับคะแนนผลงานบริการวิชาการในเกณฑ์ประเมินตำแหน่งทางวิชาการ การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารส่งผลโดยตรงต่อความยั่งยืนของโครงการและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ระบบการบริหารจัดการโครงการ การดำเนินโครงการบริการวิชาการจำเป็นต้องมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผน การบริหารงบประมาณ การบริหารเวลา และการกำกับติดตามผล (Mahmood, 2020) การใช้เครื่องมือในการบริหาร เช่น ระบบบริหารโครงการ (Project Management Tools) หรือระบบติดตามผล (Monitoring & Evaluation Systems) จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถรายงานผลได้อย่างโปร่งใส การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานบริการวิชาการ เช่น งบประมาณ อุปกรณ์ บุคลากร และเครือข่ายความร่วมมือ ต้องมีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมและเพียงพอ โดยมีแผนรองรับกิจกรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว หากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี อาจเกิดความล่าช้า ความซ้ำซ้อน หรือทรัพยากรขาดแคลน ซึ่งส่งผลให้โครงการไม่บรรลุเป้าหมาย (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

สุภาวดี ชัยศิริ, 2564. การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้สมัยใหม่ การบริการวิชาการที่ประสบผลสำเร็จ มักเป็นการบูรณาการความรู้จากมหาวิทยาลัยเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP โดยใช้ความรู้ทางการตลาดร่วมกับความสามารถของชุมชน ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีทักษะในการสื่อสาร เข้าใจบริบทของชุมชน และสามารถปรับเนื้อหาความรู้ให้เหมาะสมกับผู้รับบริการ

Wong & Wong, 2016; ชาญชัย พรหมวิเศษ, 2563. ปัจจัยด้านภูมิปัญญา ความรู้ และความสามารถ ที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดและใช้ในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และสังคมโดยรวม ปัจจัยด้านภูมิปัญญา ความรู้ และความสามารถของบุคลากรในคณะบริหารธุรกิจจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดคุณภาพของการบริการวิชาการ โดยมีองค์ประกอบหลักดังนี้: ความรู้ทางวิชาการและทักษะเชิงวิชาชีพ บุคลากรในคณะบริหารธุรกิจมักมีความรู้เฉพาะทางในสาขาต่าง ๆ เช่น การจัดการ การตลาด การบัญชี หรือการประกอบการ ซึ่งความรู้เหล่านี้หากนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ เช่น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ หรือการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จะสามารถสร้างคุณค่าทางสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ

Kolb, 1984; พิสิษฐ์ ศรีภา, 2562. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และการเป็นที่ปรึกษาไม่เพียงแต่ความรู้เชิงทฤษฎีเท่านั้น ความสามารถในการถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ความรู้อย่างเข้าใจง่าย และสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับชุมชนได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมความสำเร็จของโครงการบริการวิชาการ ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเป็นวิทยากร ที่ปรึกษา หรือโค้ช จะมีแนวโน้มสามารถดำเนินกิจกรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากกว่า

ฟรอยด์ (Freud, 1923.) เสนอว่า แรงจูงใจของมนุษย์มีพื้นฐานมาจากแรงขับภายในจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับจิตใต้สำนึก (Unconscious mind) ซึ่งควบคุมพฤติกรรม ความคิด และการตัดสินใจของบุคคลโดยที่บางครั้งไม่รู้ตัว โดยฟรอยด์ได้อธิบายโครงสร้างทางจิตของมนุษย์ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ อิด (Id) ซึ่งเป็นแรงขับพื้นฐานที่ต้องการตอบสนองความพึงพอใจโดยทันที เช่น ความต้องการทางชีวภาพ ความสุขส่วนตน อีโก้ (Ego) ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางควบคุมระหว่างอิดและซูเปอร์อีโก้ โดยใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และซูเปอร์อีโก้ (Superego) ตัวแทนของศีลธรรม ความดีงาม และบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกปลูกฝังผ่านกระบวนการเลี้ยงดู การศึกษา และวัฒนธรรม จากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายแรงจูงใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานบริการวิชาการแก่สังคมได้ โดยแรงขับภายใน เช่น ความต้องการได้รับการยอมรับ (superego) หรือความภาคภูมิใจในตนเอง (ego) อาจส่งผลให้บุคลากรตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการ นอกจากนี้ ความต้องการตอบสนองความสุขหรือความสำเร็จส่วนตน (id) ก็สามารถเป็นแรงผลักดันที่สำคัญเช่นกัน ดังนั้น การเข้าใจแรงจูงใจเชิงลึกตามแนวคิดของฟรอยด์จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถออกแบบนโยบายหรือสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการกระตุ้นจิตใจของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในงานบริการวิชาการต่อสังคมในระยะยาว

สำนักงานปลัดกระทรวง อว., 2566. การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของบุคลากร บุคลากรที่มีการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง จะสามารถนำข้อมูลที่ทันสมัยและเหมาะสมไปปรับใช้ในการพัฒนาชุมชน เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน (Digital Literacy) หรือการประยุกต์ใช้แนวคิด ESG (สิ่งแวดล้อม สังคม ธรรมาภิบาล) กับการพัฒนาท้องถิ่น

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564.

การบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรด้านอาคารสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดตารางการใช้ห้องอย่างเหมาะสม การบำรุงรักษาอุปกรณ์ และการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้โครงการบริการวิชาการสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่น นอกจากนี้ การออกแบบพื้นที่ให้ยืดหยุ่นต่อการใช้งานหลายรูปแบบ ยังช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560 งานบริการวิชาการแก่สังคม หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้นเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสู่ชุมชน สังคม หรือหน่วยงานภายนอก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประทุมพร วีระสุข. (2563.) การบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้. ผลการวิจัยพบว่า (1) สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ ทุกแห่งระบุเรื่องการบริการวิชาการหรือการพัฒนาท้องถิ่นในยุทธศาสตร์ของสำนักและส่วนใหญ่ระบุไว้ในพันธกิจแต่ไม่ได้ระบุไว้ในนโยบายและวิสัยทัศน์ โครงการบริการวิชาการส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณแผ่นดินแต่ไม่ต่อเนื่องทุกปีมีรูปแบบการบริหารโครงการบริการวิชาการโดยสำนักมอบหมายงานให้หน่วยงานจัดทำ ข้อเสนอโครงการ พิจารณาอนุมัติโดยผู้อำนวยการสำนัก ผู้รับผิดชอบโครงการมีตำแหน่งบรรณารักษ์จำนวน ใกล้เคียงกับตำแหน่งนักวิชาการคอมพิวเตอร์และจัดบริการวิชาการ ในลักษณะไม่คิดค่าใช้จ่าย ในรูปแบบการ ฝึกอบรม (2) ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ด้านผู้บริหารมีปัญหางบประมาณไม่ต่อเนื่อง ไม่เพียงพอ บุคลากรมีภาระงานประจำมากและขาดแรงจูงใจ ผู้รับผิดชอบโครงการการบริการวิชาการมีปัญหางบประมาณการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง การเบิกจ่ายงบประมาณ ภาระงานประจำมาก และขาดแรงจูงใจ (3) แนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และการจัดการการบริการวิชาการ ที่มุ่งสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การบริหารจัดการในรูปแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ การบูรณาการองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสนับสนุนพันธกิจการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ในระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล โดยมีพลังขับเคลื่อนความสำเร็จจากมหาวิทยาลัย เครือข่ายของมหาวิทยาลัย และเครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ธนานันต์ กุลไพบุตร. วารสารการพยาบาล สุขภาพ และการศึกษา ปีที่2 ฉบับที่ 4 (ม.ค.-เม.ย.62) Nursing, Health, and Education Journal. Vol. 2 No.4 (January – April 2019) P. 3 บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น Role of Rajabhat University in Research for Local Community Development Thananunt Kunpaibutr มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏมีเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มี38 แห่งทั่วประเทศ มีบทบาทเป็น “สถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ซึ่งใช้แนวคิดของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ทั้งการร่วมคิด ร่วมทำการร่วมรับผลประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีส่วนในการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนผ่าน 3 แผนงาน คือ 1) แผนงานเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) แผนงานปฏิรูปโครงสร้างการผลิต ภาคการเกษตร 3) แผนงานส่งเสริม เศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพชุมชน

รอฮานา ดาคาเฮง., คอรีเยะ เจะแม็ง., ทิพยา ฤทธิเดช. (2556.) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา งานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านหลักสูตร/โครงการ ด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถ ด้านลูกค้า/ผู้ใช้บริการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงิน และ ด้านอาคารสถานที่ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สูงที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้หมวดที่6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการตรวจสอบรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบัน โดยได้บัญญัติไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 ใน ส่วนของหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน “ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชา/สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา

นงพเยาว์ จงมี. “การศึกษาองค์ประกอบที่ส่งเสริมการบริการวิชาการแก่สังคมของวิทยาลัย ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข” วารสารสาธารณสุข และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน256 จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploration Factor Analysis; EFA) หรือการวิเคราะห์ปัจจัย ของตัวแปรที่มีผลต่อการส่งเสริมการบริการวิชาการแก่สังคม ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ผลลัพธ์ที่ได้มีลักษณะเดียวกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล ได้องค์ประกอบทั้งหมด พบว่า แนวทางในการส่งเสริมการบริการวิชาการแก่สังคม ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข คือ การสร้างเครือข่าย โดยอธิบายถึงการสร้างเครือข่ายการให้บริการวิชาการแก่สังคม กับหน่วยงานภายนอกหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนหรือองค์การเป้าหมาย โดยการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างผู้นำองค์กรหรือผู้นำชุมชนกับผู้นำ

สถาบันการศึกษา การมีองค์การหรือหน่วยงานย่อยทำหน้าที่ขับเคลื่อนกลไกการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การมีช่องทางการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ หรือความเข้าใจที่สอดคล้องกัน

การวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชนหรือองค์การเป้าหมาย การจัดทำกลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการ การลงนามความร่วมมือ การสนับสนุนทรัพยากรในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งองค์ประกอบในการสร้างเครือข่ายการให้บริการวิชาการแก่สังคม ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Ongart (2018) ที่แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการการบริการวิชาการที่ประสบความสำเร็จได้อาศัยความร่วมมือของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chemamu (2013) ที่ศึกษาแนวโน้ม การบริการวิชาการแก่ชุมชนของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564) พบว่า การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายงานวิชาการ จะต้องตั้งเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งในพื้นที่ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น มีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการบริการวิชาการ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการบริการวิชาการแก่บุคลากรของสถาบันอย่างทั่วถึง

ปวีณา มณฑลจรัส. แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการเกี่ยวกับ การรับงานบริการวิชาการจากหน่วยงานภายนอกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. จากการวิจัยผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ (KMUTP) บุคลากรต้องการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และงานบริการวิชาการ รวมถึงทักษะเชิงคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการบริหารจัดการข้อมูล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ทักษะคิดด้านบวกในการเรียนรู้เทคโนโลยี ความสามารถควบคุมอารมณ์ และการเปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น ความต้องการพัฒนา ด้าน Knowledge, Skills และ Attributes อยู่ในระดับสูงสุด ปัจจัยเกี่ยวกับตำแหน่ง หน่วยงาน และการศึกษาของบุคลากร การรับรู้และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับบริการวิชาการได้รับผลกระทบจากตำแหน่ง หน่วยงาน และระดับการศึกษา บุคลากรในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายมีการรับรู้ในระดับสูง ส่วนการปฏิบัติงานได้รับผลจาก “ตำแหน่ง” ทั้งสิ้น แนะนำให้มีการฝึกอบรมและชี้แนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน

วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 สิงหาคม 2561 ลิขสิทธิ์โดยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กระบวนการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานบริการวิชาการแก่สังคมของบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องส่วนที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจแนวคิดที่เกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจ ได้อธิบายความหมาย และลักษณะเฉพาะของแรงบันดาลใจว่าเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีพลังอย่างแรงกล้าจากภายในเพื่อเปลี่ยนความคิดที่จะพัฒนาหรือการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ Thrash & Elliott (2003)ได้กล่าวว่า แรงบันดาลใจมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับจิตวิญญาณและสังคมภายใต้สภาพแวดล้อม โดยแรงบันดาลใจเป็นจิตลักษณะตัวหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน แรงบันดาลใจเป็นพลังที่เราทุกคนใช้ในการผลักดันตนเอง เป็นแสงจากภายในจิตใจอย่างยั่งยืน ซึ่งจะดึงเราไปข้างหน้า

เป็นพลังอำนาจในตนเอง เป็นตัวผลักดันให้เราได้ฉุกละหุก ได้เรียนรู้ที่ใช้ในการขับเคลื่อนการคิดที่มีผลเปลี่ยนแปลงการกระทำจากสิ่งที่ทำอยู่โดยปกติให้เป็นการกระทำที่ดีขึ้น หรือการที่บุคคลสามารถกระทำสิ่งที่เป็นไปได้ยากให้เกิดขึ้น

ดุขฎิ โยเหลา, นริสรา พิงโพธิ์สม, ศรัณย์ พิมพ์ทอง, และวิไลลักษณ์ ลังกา, 2557: 68) แต่ละบุคคลสามารถเกิดแรงบันดาลใจที่อาจเป็นการจุดประกายทางความคิดได้จากการดู การอ่าน การฟัง หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับบางสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการเห็นตัวอย่างที่ดี ของตัวแบบ การเล็งเห็นความสำเร็จของสิ่งที่กำลังคิดว่าจะกระทำประกอบกับความตระหนักรู้ การมีอารมณ์ประทับใจหรือซาบซึ้งในสิ่งที่เราได้ดู ได้ฟัง และได้เห็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้บางคนเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ในทันทีโดยมีอุดมการณ์ที่จะยังคงความเปลี่ยนแปลงนั้นถึงแม้จะมีอุปสรรคใดๆ ก็ไม่เปลี่ยน ความตั้งใจ แต่บางคนอาจไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งแรงบันดาลใจนั้นได้ หากไม่มีการจัดการที่เหมาะสม ดังนั้นแรงบันดาลใจที่มาจากชีวิตจริง จึงถือเป็นแรงบันดาลใจที่มีค่าและมีความหมายเมื่อบุคลากร ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานบริการวิชาการแก่สังคมแล้วนั้น บุคลากร เหล่านั้นเกิดพลังทางความคิด ฉุกละหุกจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” มีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

- 3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน ในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คือ อาจารย์ จำนวน 71 คน เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน 66 คน จำนวนรวม 143 คน ข้อมูล (งานบุคลากร ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง แบบทราบจำนวนประชากรโดย กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ดังสูตรของ Taro Yamane (1967)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ สถานภาพทางการบริหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม ของคณะ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เช่น ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านบริหาร จัดการ ด้านภูมิปัญญาความรู้ความสามารถ ด้านผู้ใช้บริการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาการบริการวิชาการแก่สังคม จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ผู้วิจัย ส่งแบบสอบถาม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบเครื่องมือ และให้ความเห็นชอบ จำนวน 3 ท่าน นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบภาษาที่ใช้ว่า สื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

3.3 การเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และนำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของ

แบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้อาศัยคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการจัดทำตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้มาทั้งหมดตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์
2. นำข้อมูลมาลงรหัส (coding) และบันทึกผลเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล
3. ตรวจสอบผลการทำบันทึกรหัส
4. นำข้อมูลที่ได้บันทึกแล้วไปประมวลผล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผล ในแบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการ วิชาการแก่สังคม ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เช่น ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านบริหารจัดการ ด้านภูมิปัญญาความรู้ความสามารถ ด้านผู้ใช้บริการ ด้านการเงิน เป็นการวัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้เกณฑ์การให้ระดับคะแนนและการแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 99 – 100) ข้อคำถามเชิงบวก มีระดับการวัดให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

ส่วนข้อคำถามในเชิงลบมีระดับการให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	1 คะแนน
มาก	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	4 คะแนน
น้อยที่สุด	5 คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50	แปลว่า เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50	แปลว่า เห็นด้วยในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50	แปลว่า เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50	แปลว่า เห็นด้วยในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00	แปลว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน (กฤษฎา บุญประกอบ : 2551) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จำแนกตามกลุ่ม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ / สถานภาพ สถานภาพทางการบริหาร หน่วยงานที่สังกัด ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และจำนวนการจัดโครงการบริการวิชาการระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา จำนวน 37 คน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	13	35.10
หญิง	24	64.90
รวม	37	- 100.00

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาข้อมูลทั่วไป พบว่า อาจารย์ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 37 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 64.90 และเป็นเพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	6	16.20
30-39 ปี	20	54.10
40-49 ปี	8	21.60
50 ปีขึ้นไป	3	8.10
รวม	37	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 รองลงมา มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.10

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	3	8.10
ปริญญาโท	31	83.80
ปริญญาเอก	3	8.10
รวม	37	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 83.80 รองลงมา ระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.10

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ/สถานภาพ

ตำแหน่งทางวิชาการ/สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ	9	24.30
พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ	19	51.40
พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน	5	13.50
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	4	10.80
รองศาสตราจารย์	-	-
รวม	37	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ/สถานภาพ เป็นข้าราชการ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 รองลงมา พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ/สถานภาพ

ตำแหน่งทางวิชาการ/สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ	9	24.30
พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ	19	51.40
พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน	5	13.50
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	4	10.80
รองศาสตราจารย์	-	-
รวม	37	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 และ รองลงมา คือ ข้าราชการ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพทางการบริหาร

สถานภาพทางการบริหาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาจารย์ผู้สอน	25	67.60
รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดี	7	18.90
หัวหน้างาน	5	13.50
รวม	37	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพทางการบริหาร ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ผู้สอน จำนวน 25 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 67.60 รองลงมาเป็นคนบตี ผู้ช่วยคณบดี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 หัวหน้างาน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด

หน่วยงานที่สังกัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ฝ่ายบริหาร	8	21.60
ฝ่ายวางแผน	4	10.80
ฝ่ายวิชาการและวิจัย	15	40.50
ฝ่ายกิจการนักศึกษา	10	24.30
รวม	37	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัดส่วนใหญ่เป็น ฝ่ายวิชาการและวิจัย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 รองลงมาคือ ฝ่ายกิจการนักศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 24.30 รองลงมาฝ่ายบริหาร จำนวน คิดเป็นร้อยละ 21.60 และฝ่ายวางแผน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	22	59.50
5-10 ปี	7	18.90
มากกว่า 10 ปี	8	21.60
รวม	37	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมาปฏิบัติงานในคณะบริหารธุรกิจ มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.60 และ ระหว่าง 5-10 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนการจัดโครงการในระยะเวลา 5 ปี

จำนวนโครงการในระยะเวลา 5 ปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยจัด	22	59.50
1-5 ครั้ง	22	59.50
มากกว่า 10 ครั้ง	15	40.50
รวม	37	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนการจัดโครงการในระยะเวลา 5 ปี ส่วนใหญ่จัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคม จำนวน 1-5 ครั้ง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมา เคยจัดโครงการบริการวิชาการมากกว่า 10 ครั้ง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

จากการรวบรวมข้อมูล ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านบุคคล ด้านอาคารสถานที่ องค์กร และ สังคม ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม	($\bar{X}$)	SD	ระดับ
ด้านบุคคล	3.97	0.46	มาก
ด้านอาคารสถานที่	4.00	0.67	มาก
องค์กร	4.30	0.52	มาก
ด้านสังคม/ผู้ใช้บริการ	4.01	0.59	มาก
โดยภาพรวม	4.03	0.43	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 0.43 เมื่อพิจารณาปัจจัยรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริหารจัดการขององค์กร มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.30) รองลงมา ได้แก่ ด้านสังคม/ผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.01 และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคคล อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกรายด้าน ด้านบุคคล ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม	($\bar{X}$)	SD	ระดับ
ด้านบุคคล			
บุคลากรทั้งหมดในคณะบริหารธุรกิจ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริการวิชาการแก่สังคม	4.14	0.63	มาก
ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยมีเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน เป็นฝ่ายช่วยสนับสนุน	4.30	0.61	มาก
จำนวนบุคลากรในคณะบริหารธุรกิจที่มีอยู่เพียงพอต่อการดำเนินการ	3.95	0.81	มาก
จำนวนชั่วโมงสอนที่มาก เป็นอุปสรรคต่ออาจารย์	3.81	0.87	มาก
รวม	3.97	0.46	มาก

จากตารางที่ 11 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรทั้งหมดในคณะบริหารธุรกิจ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริการวิชาการแก่สังคม และอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกรายด้านอาคารสถานที่ ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม	($\bar{X}$)	SD	ระดับ
ด้านอาคารสถานที่			
อาคารในคณะบริหารธุรกิจ มีความเหมาะสมต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม	4.19	0.66	มาก
อาคารสถานที่ในคณะบริหารธุรกิจ เพียงพอต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม	3.97	0.76	มาก
อาคารสถานที่ในคณะบริหารธุรกิจมีความสะดวกสบายเหมาะสมสำหรับการให้บริการวิชาการมีผลต่อการให้บริการวิชาการ	3.86	0.91	มาก
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารของคณะบริหารธุรกิจมีความเหมาะสมต่อการให้บริการวิชาการมีผลต่อการให้บริการวิชาการ	3.97	0.76	มาก
รวม	4.00	0.67	มาก

จากตารางที่ 12 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ของอาจารย์และบุคลากรใน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.19 และรองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีความเหมาะสมต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.97) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อาคารสถานที่ภายในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความสะดวกสบาย สอาด เหมาะสมสำหรับการให้บริการวิชาการมีผลต่อการให้บริการวิชาการ มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.86)

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการ แก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกรายด้านบริหารจัดการ ด้านภูมิปัญญาความรู้ความสามารถ ด้านผู้ใช้บริการ

ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม	($\bar{X}$)	SD	ระดับ
ด้านบริหารจัดการ			
การบริหารจัดการโครงการบริการวิชาการที่ดีของผู้จัดโครงการ มีความสำคัญ	4.30	0.66	มาก
คณะบริหารธุรกิจมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคม	4.30	0.70	มาก
การบริหารจัดการที่ดีควรจัดทำในรูปแบบกรรมการในแต่ละโครงการ	4.19	0.61	มาก
คณะบริหารธุรกิจ ควรมีหน่วยงาน ซึ่งทำหน้าที่บริหารงานด้านการบริการวิชาการแก่สังคมโดยตรง	4.30	0.67	มาก
รวม	4.14	0.64	มาก

จากตารางที่ 13 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลในการบริการ วิชาการแก่สังคมของอาจารย์ในคณะบริหารธุรกิจ ด้านบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ การบริหารจัดการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ดีมีความสำคัญและคณะบริหารธุรกิจมี หน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคม มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.30) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารจัดการที่ดีควรจัดทำในรูปแบบคณะกรรมการ ของแต่ละโครงการมีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.86)

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการ แก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกรายด้าน ด้านภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถ

ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม	($\bar{X}$)	SD	ระดับ
ด้านภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถ			
อาจารย์มีศักยภาพในการบริการวิชาการแก่สังคม	4.08	0.54	มาก
เจ้าหน้าที่มีทักษะ ความสามารถจะเป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุนโครงการ	4.03	0.76	มาก
หลักสูตรการอบรมโครงการควรเน้นที่ศักยภาพของผู้บริหารจัดการโครงการ	3.89	0.73	มาก
คณะบริหารธุรกิจ ควรมีหน่วยงาน ซึ่งทำหน้าที่บริหารงานด้านการบริการวิชาการแก่สังคมโดยตรง	3.78	0.88	มาก
รวม	3.94	0.55	มาก

จากตารางที่ 14 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลในการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ในคณะบริหารธุรกิจ ด้านภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคมอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ อาจารย์มีศักยภาพในการบริการวิชาการแก่สังคม รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่มีทักษะ มีความสามารถ จะเป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการบริการวิชาการแก่สังคมได้ดี มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.03) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรส่งเสริมวิทยากรจากภายนอก ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ตรง ให้ความรู้ในการบริการวิชาการแก่สังคม มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.78)

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกรายด้าน ด้านลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ

ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม	($\bar{X}$)	SD	ระดับ
ด้านลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ			
ผู้ใช้บริการเน้นบุคคลหรือองค์กรที่อยู่ภายในเขตบริการของคณะบริหารธุรกิจ เป็นหลัก	4.05	0.81	มาก
ผู้ใช้บริการที่สำคัญมากจากประวัติการเข้าฝึกอบรม ประสบการณ์วิชาชีพ	3.70	0.99	มาก
มีการสำรวจความต้องการบริการวิชาการแก่สังคมก่อน จัดทำโครงการ	4.05	0.88	มาก
การบริการวิชาการแก่สังคม ผู้ใช้บริการควรรวมบุคลากรภายในคณะบริหารธุรกิจ เข้าร่วมรับบริการวิชาการแก่สังคม ด้วย	4.14	0.67	มาก
รวม	3.98	0.56	มาก

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลในการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ในคณะบริหารธุรกิจ ด้านลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคมอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ การบริการวิชาการแก่สังคม ผู้ใช้บริการควรรวมบุคลากรภายในคณะบริหารธุรกิจ ให้สามารถเข้ารับบริการได้ด้วย มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคมรองลงมา คือ ผู้ใช้บริการเน้นบุคคลหรือองค์กรที่อยู่ภายในคณะบริหารธุรกิจ เป็นหลักและมีการสำรวจความต้องการบริการวิชาการแก่สังคมก่อนการจัดทำโครงการที่มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.05) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ผู้ใช้บริการที่สำคัญมาจากทะเบียนประวัติ ผักประสบการณ์วิชาชีพ มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.704.05) เจ้าหน้าที่ที่มีทักษะ มีความสามารถ จะเป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการบริการวิชาการแก่สังคม ได้ดี มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.03) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรส่งเสริมวิทยากรจากภายนอก ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ตรง ให้ความรู้ในการบริการวิชาการแก่สังคม มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.70)

3. ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ บุคลากร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตารางที่ 16 ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ บุคลากร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย แต่ปัจจุบันมีการสร้างตึกอาคารใหม่ และปรับปรุงให้บริการห้องปฏิบัติการ เพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกด้านสถานที่และเทคโนโลยีมากขึ้น	1	50.00
การจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ควรต้องศึกษาความต้องการของสังคมเป็นหลักก่อนว่าต้องการได้รับบริการวิชาการแก่สังคมในด้านใด จะได้จัดการฝึกอบรมได้ตรงกับความต้องการทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงและเห็นผลที่ชัดเจน สามารถต่อยอดองค์ความรู้ด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้ยั่งยืนต่อไป	1	50
รวม	2	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่า ปัญหาในการบริการวิชาการแก่สังคม ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ สถานที่ไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย แต่ ณ ปัจจุบันมีการสร้างตึกอาคารใหม่ และปรับปรุงให้บริการห้องปฏิบัติการ เพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกด้านสถานที่และเทคโนโลยีมากขึ้น และการศึกษาความต้องการของสังคมก่อนการจัดบริการวิชาการแก่สังคม คิดเป็นร้อยละ 50.00 เท่ากัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” จากผลการศึกษา สรุปผลได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการ แก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่พบจากงานบริการวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยทำการศึกษาดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่อาจารย์ บุคลากร ในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 137 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ สถานภาพทางการบริหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เช่น ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านบริหารจัดการ ด้านภูมิปัญญาความรู้ความสามารถ ด้านผู้ใช้บริการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์ช่วยในการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการ แก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามกลุ่ม เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ / สถานภาพ สถานภาพทางการบริหาร หน่วยงานที่สังกัด อธิบายผลได้ดังนี้ อาจารย์ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 37 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 64.90 และเป็นเพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 รองลงมา มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.10 จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ ข้าราชการ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 พนักงาน

มหาวิทยาลัยสายวิชาการ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 สถานภาพทางการบริหาร สถานภาพทางการบริหาร อาจารย์ผู้สอน จำนวน 25 คน คิดเป็น 67.60 รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 หัวหน้างาน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80 จำแนกตาม หน่วยงานที่สังกัด หน่วยงานที่สังกัด ฝ่ายบริหารจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 ฝ่ายวางแผน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ฝ่ายวิชาการและวิจัย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 ฝ่ายกิจการนักศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 22 คิดเป็นร้อยละ 59.50 ระยะเวลา 5-10 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 8.90 การจัดโครงการใน ระยะเวลา 5 ปี มีผู้เคยจัด 1-5 ครั้ง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 และจัด 1-5 ครั้ง จำนวน 22 คน คิดเป็น 59.50

2. ข้อมูลปัจจัยที่ผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านบุคคล ด้านอาคารสถานที่ องค์กร และ สังคม อธิบายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ผลต่อการบริการวิชาการ แก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 0.43 เมื่อพิจารณาปัจจัยรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริหารจัดการขององค์กร มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการ วิชาการแก่สังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.30) รองลงมา ได้แก่ ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.01 และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคคล อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.14

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ได้แก่ บุคลากรทั้งหมดในคณะบริหารธุรกิจ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริการวิชาการแก่สังคม และอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.19 และรองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีความเหมาะสมต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการ วิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.97) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อาคารสถานที่ภายในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความสะดวกสบาย สอาด เหมาะสมสำหรับการให้บริการ วิชาการมีผลต่อการให้บริการวิชาการ มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.86) ด้านบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลใน การให้บริการวิชาการแก่สังคม อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ การบริหารจัดการโครงการบริการวิชาการ

แก่สังคมที่ดีมีความสำคัญและคณะบริหารธุรกิจมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคม มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.30) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารจัดการที่ดีควรจัดทำในรูปแบบคณะกรรมการของแต่ละโครงการมีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.86) ด้านภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม อยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ อาจารย์ มีศักยภาพในการบริการวิชาการแก่สังคม รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ที่มีทักษะมีความสามารถ จะเป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการบริการวิชาการแก่สังคม ได้ดี มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.03) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรส่งเสริมวิทยากรจากภายนอก ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ตรง ให้ความรู้ในการบริการวิชาการแก่สังคม มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.78) ด้านผู้ใช้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการให้บริการวิชาการแก่สังคม อยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ การบริการวิชาการแก่สังคม ผู้ใช้บริการควรรวมบุคลากรภายในคณะบริหารธุรกิจให้สามารถเข้ารับบริการด้วย มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม รองลงมา คือ ผู้ใช้บริการเน้นบุคคลหรือองค์กรที่อยู่ภายในคณะบริหารธุรกิจ เป็นหลักและมีการสำรวจความต้องการบริการวิชาการแก่สังคมก่อนการจัดทำโครงการที่มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.05) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ผู้ใช้บริการที่สำคัญมาจากทะเบียนประวัติฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.74) เจ้าหน้าที่ที่มีทักษะ มีความสามารถ จะเป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการบริการวิชาการแก่สังคม ได้ดี มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.03) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรส่งเสริมวิทยากรจากภายนอก ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ตรง ให้ความรู้ในการบริการวิชาการแก่สังคม มีปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.70)

5.3 ข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ บุคลากร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า สถานที่ไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย แต่ปัจจุบันมีการสร้างตึกอาคารใหม่ และปรับปรุงให้บริการห้องปฏิบัติการ เพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกด้านสถานที่และเทคโนโลยีมากขึ้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50 การจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ควรต้องศึกษาความต้องการของสังคมเป็นหลักก่อนว่าต้องการได้รับการบริการวิชาการแก่สังคมในด้านใด จะได้จัดการฝึกอบรมได้ตรงกับความต้องการทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงและเห็นผลที่ชัดเจน สามารถต่อยอดองค์ความรู้ด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้ยั่งยืนต่อไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รวม 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100

เอกสารอ้างอิง

- เพลินพิศ จุฬพันธ์ทอง, สุนทรี ดวงทิพย์, ชูชีพ พุทธประเสริฐ, ยุภาดี ปณระราช การพัฒนา
กลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วารสาร
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2557.
- วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 สิงหาคม 2561 ลิขสิทธิ์โดย สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กระบวนการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน
บริการวิชาการแก่สังคมของบุคลากรในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนานันต์ กุลไพบุตร. วารสารการพยาบาล สุขภาพ และการศึกษา ปีที่2 ฉบับที่ 4 (ม.ค.-เม.ย.62)
Nursing, Health, and Education Journal. Vol.2 No.4 (January–April 2019) P. 3 บทบาท
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น Role of Rajabhat University
in Research for Local Community Development Thananunt Kunpaibutr
- รอฮานา ดาคาเฮง., คอรีเยะ เจะแม็ง., ทิพยา ฤทธิเดช. (2556.) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการ
แก่สังคมของอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- สมชาย แสงสุวรรณ (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการบริการวิชาการของ
มหาวิทยาลัย.
- ปวีณา มณทลจรัส. บทความวิชาการ ปีที่ 36 ฉบับที่ 130 (2567) : April - June 2024.
แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการเกี่ยวกับการรับงานบริการ
วิชาการจากหน่วยงานภายนอกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พิชญา, ส. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้บริการวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัย.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing Management* (15th ed.). Pearson.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A Conceptual Model of
Service Quality and Its Implications for Future Research. *Journal of Marketing*,
49(4), 41-50.
- Bringle, R. G., & Hatcher, J. A. (2002). Campus–community partnerships: The terms of
engagement. *Journal of Higher Education*, 73(3), 235–270.
- UNESCO. (2010). Higher Education in the World 4: Higher Education’s Commitment to
Sustainability. Paris: UNESCO.

ภาคผนวก

ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	IC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	+3	1
2	+1	+1	+1	+3	1
3	+1	+1	+1	+3	1
4	+1	+1	+1	+3	1
5	+1	+1	+1	+3	1
6	+1	+1	+1	+3	1
7	+1	+1	+1	+3	1
8	+1	+1	+1	+3	1
9	+1	+1	+1	+3	1
10	+1	+1	+1	+3	1
11	+1	+1	+1	+3	1
12	+1	+1	+1	+3	1
13	+1	+1	+1	+3	1
14	+1	+1	+1	+3	1
15	+1	+1	+1	+3	1
16	+1	+1	+1	+3	1
17	+1	+1	+1	+3	1
18	+1	+1	+1	+3	1
19	+1	+1	+1	+3	1
20	+1	+1	+1	+3	1
21	+1	+1	+1	+3	1
22	+1	+1	+1	+3	1
23	+1	+1	+1	+3	1
24	+1	+1	+1	+3	1

แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	IC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
25	+1	+1	+1	+3	1
26	+1	+1	+1	+3	1
27	+1	+1	+1	+3	1
28	+1	+1	+1	+3	1
29	+1	+1	+1	+3	1
30	+1	+1	+1	+3	1
31	+1	+1	+1	+3	1
32	+1	+1	+1	+3	1
33	+1	+1	+1	+3	1
34	+1	+1	+1	+3	1
35	+1	+1	+1	+3	1
36	+1	+1	+1	+3	1
37	+1	+1	+1	+3	1
38	+1	+1	+1	+3	1
39	+1	+1	+1	+3	1
40	+1	+1	+1	+3	1
41	+1	+1	+1	+3	1
42	+1	+1	+1	+3	1
43	+1	+1	+1	+3	1
44	+1	+1	+1	+3	1
45	+1	+1	+1	+3	1
46	+1	+1	+1	+3	1
47	+1	+1	+1	+3	1
48	+1	+1	+1	+3	1
49	+1	+1	+1	+3	1
50	+1	+1	+1	+3	1

แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	IC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
51	+1	+1	+1	+3	1
52	+1	+1	+1	+3	1
53	+1	+1	+1	+3	1
54	+1	+1	+1	+3	1
55	+1	+1	+1	+3	1
56	+1	+1	+1	+3	1
57	+1	+1	+1	+3	1

แบบสอบถาม

เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

คำชี้แจง

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่พบจากงานบริการวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขอความกรุณาในการตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่าน โดยความคิดเห็นต่าง ๆ ของท่านจะไม่มีผลต่อผู้ใดและต่อตัวท่านในอนาคต และไม่มีการเปิดเผยตัวตนของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผลการศึกษาจะนำไปวิเคราะห์เพื่อรายงานผลการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในอนาคต

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ	☐ หญิง	☐ ชาย	☐ อื่นๆ
2. อายุ	☐ ไม่ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 50 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
4. อายุการทำงาน	☐ น้อยกว่า 5 ปี	☐ 5-10 ปี	☐ มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
5. ตำแหน่ง	☐ ข้าราชการ	☐ พนักงานมหาวิทยาลัย	☐ อื่นๆ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะบริหารธุรกิจ

เกณฑ์การพิจารณาระดับปัญหา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1 = น้อยที่สุด

2 = น้อย

3 = ปานกลาง

4 = มาก

5 = มากที่สุด

“ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”	ระดับความเชื่อ				
	5	4	3	2	1
ด้านบุคลากร					
1. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อตอบตัวชี้วัด KPI					
2. เวลาการสอนของอาจารย์ที่มาก เป็นอุปสรรคต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์					
3. บุคลากรของหน่วยงานบริการวิชาการแก่สังคม ให้ความรู้แก่ผู้มารับบริการมีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริการวิชาการแก่สังคม					
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการของคณะบริหารธุรกิจจะเป็นบุคคลที่สำคัญในการให้บริการวิชาการแก่สังคมโดยมีเจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุน					
ด้านอาคารสถานที่					
1. สถานที่มีความพร้อมในการทำงานบริการวิชาการแก่สังคม					
2. อาคารสถานที่ในคณะบริหารธุรกิจ มีความเหมาะสมต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคม					
3. อาคารสถานที่ในคณะบริหารธุรกิจ เพียงพอมีผลต่อการให้บริการวิชาการ					
4. อาคารสถานที่ในคณะบริหารธุรกิจมีความสะดวกสบาย สะอาด เหมาะสมสำหรับการให้บริการวิชาการมีผลต่อการให้บริการวิชาการ					
ด้านการบริหารจัดการ					
1. คณะบริหารธุรกิจมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคม					
2. การบริหารจัดการโครงการบริการวิชาการที่ดีของผู้จัดโครงการมีความสำคัญ					
3. การบริหารจัดการที่ดี ควรให้ผู้รับผิดชอบโครงการสามารถเลือกสถานที่ให้บริการได้เอง					
4. การบริหารจัดการที่ดีควรจัดทำในรูปแบบของมีคณะกรรมการเฉพาะด้าน เช่น แบบหารายได้ และ แบบให้เปล่า					
ด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถ					
1. อาจารย์มีศักยภาพในการบริการวิชาการแก่สังคม					
2. เจ้าหน้าที่มีทักษะ มีความสามารถจะเป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการบริการวิชาการแก่สังคมได้ดี					
3. หลักสูตรการบริการวิชาการแก่สังคม ควรเน้นที่ศักยภาพของผู้บริหารจัดการโครงการ					

“ปัจจัยที่มีผลต่องานบริการวิชาการแก่สังคม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”	ระดับความเชื่อ				
	5	4	3	2	1
ด้านผู้ให้บริการ					
1. ผู้ให้บริการเน้นบุคคลหรือองค์กรที่อยู่ในเขตบริการของ มหาวิทยาลัยเป็นหลัก และการบริการวิชาการแก่สังคม ผู้ให้บริการควรรวมบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย ให้สามารถเข้ารับการบริการด้วย					
2. เจ้าหน้าที่มีทักษะ มีความสามารถจะเป็นผู้ที่ ำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการ บริการวิชาการแก่สังคมได้ดี					
3. หลักสูตรการบริการวิชาการแก่สังคม ควรเน้นที่ศักยภาพของผู้บริหาร จัดการโครงการ					
4. ควรส่งเสริมวิทยากรจากภายนอกซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และ มีประสบการณ์ตรง ให้ความรู้ในการบริการวิชาการแก่สังคม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในให้ข้อมูล

ภาคผนวก

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นาย นางสาว นาง ยศ : ศจี ชมภู่อ่อน
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr., Miss, Mrs., Rank : Miss Sajee Chompuon
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : ๕
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
 - ตำแหน่งบริหาร : พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน
 - ตำแหน่งทางวิชาการ : นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่บริการวิชาการแก่สังคม
4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์มือถือ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
 - หน่วยงาน : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 - สถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก : 86 ถนนพิษณุโลก ดุสิต แขวงสวนจิตรลดา กรุงเทพฯ 10300
 - หมายเลขโทรศัพท์มือถือ : 092-8560594
 - E-mail : sajee.c@rmutp.ac.th
5. ประวัติการศึกษา
 - ระดับการศึกษา คุณวุฒิ ปีที่จบการศึกษา
 - ปริญญาตรี บธ.บ (บริหารธุรกิจบัณฑิต) 2554
 - สาขาวิชาการจัดการทั่วไป
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
.....โปรดระบุ.....

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นาย นางสาว นาง ยศ : นางสาวอารดา เรืองศักดิ์ภักดิ์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr., Miss, Mrs., Rank : Miss Arada Ruengsakpakdee
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : 5
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
 - ตำแหน่งบริหาร : นักวิชาการพัสดุปฏิบัติการ
 - ตำแหน่งทางวิชาการ :โปรดระบุ.....
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์มือถือ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
 - หน่วยงาน : มทร.พระนคร งานพัสดุ
 - สถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก : สถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก : 86 ถนนพิษณุโลก
ดุสิต แขวงสวนจิตรลดา กรุงเทพฯ 10300- หมายเลขโทรศัพท์มือถือ : 0870502445
 - E-mail : arada.r@rmutp.ac.th
5. ประวัติการศึกษา ระดับการศึกษา คุณวุฒิ ปีที่จบการศึกษา
โรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร ม1-ม6
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ปริญญาตรี
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
.....โปรดระบุ.....